

RAISIO, KULONEN, PAPINKALLIO 1
Rautakautisen löytöpaikan koekaivaus
5.6.-28.7.2000

Kirsi Sipiläinen

SISÄLLYSLUETTELO

Kohdetiedot	1
Johdanto	2
Papinkallion ympäristö	2
Tutkimushistoria	2
Mittaukset, kaivausmenetelmät ja dokumentointi	3
Havainnot	4
Koeja I	5
Koeja II	9
Koeja III	10
Koeja IV	13
Löydöt	14
Luettelointiperiaatteet	14
Löydöt ja niiden levintä	14
Yhteenvedo havainnoista, tulkinta ja ajoitus	17
Kaivausten lopettaminen	19
Lähteet	
Liitteet	

KOHDETIEDOT

Raisio, Kuloinen, Papinkallio 1, rautakautisen löytöpaikan koetutkimus 5.6.-28.7.2000.

Kaupunki: Raisio
Kylä: Kuloinen
Tila: Rn:o 1: 657
Maanomistaja: Raision kaupunki
Sijainti: Peruskartta 1043 09 Turku
x = 6708 03
y = 1565 36
z = 16 - 19 m m.p.y.

Kiintopiste: Oma korkeuspiste 19, 39 m m.p.y. (Papinkallio 1:n länsireunalla sijaitsevassa maakivessä). Korkeus siirretty Raision kaupungin mittausmiesten toimesta ja on N60 -järjestelmän mukainen.

Kenttätyöjohtaja: HuK Kirsi Sipiläinen
Tutkimuksen valvoja: FM Juha-Matti Vuorinen
Työntekijät: Piirtäjä HuK Satu-Maarika Isotalo, kaivajat ajalla 5.6.- 30.6.2000 Maija Ervanko, Joni Hiltunen, Sari Kivelä, Tytti Nurminen, Vesa Puoskari, Annikka Raatevaara ja Sanna Tuominen sekä ajalla 3.7.- 28.7.2000 Johanna Aaltonen, Matti Hutri, Henna-Maija Koikkalainen, Susanna Kolehmainen, Inka Nurmisto, Annikka Raatevaara ja Tiia Yrjälä.

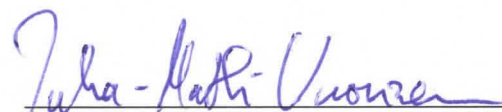
Työtuntimäärä: 2520
Tutkittu pinta-ala: 42 neliometriä
Rahoittaja: Raision kaupunki
Aiemmat tutkimukset: Hirviluoto Anna-Liisa 1960: koekaivaus; Brusila Heljä 1977: inventointi; Bergström Matti 1985: koekaivaus.

Aiemmat löydöt: KM 22949: 1- 15.
Tutkimuksen löydöt: TYA 731: 1- 1336
Mustavalkonegatiivit: TYA 23365 - 23646
Diapositiivit: TYA 308: 1- 76
Liitteet: Kuvaluettelot, liite makrofossiilinäytteistä, karttaliitteet (1 yleiskartta, pinta ja 0-tasojen vaaituskartat, 4 tasokarttaa, 2 yksityiskohtakarttaa sekä 4 profiilikarttaa).

Turussa 12.12.2000

HuK Kirsi Sipiläinen
Kaivausjohtaja

FM Juha-Matti Vuorinen
Kaivausten valvoja

JOHDANTO

Vuoden 1999 budjetinteon yhteydessä päätti Raision kaupunginvaltuusto rahoittaa arkeologista tutkimusta, joka kohdistuisi nimenomaan Raision alueen muinaisjäännösten tutkimukseen. Esille nousi ajatus järjestää kaivaukset jollakin Raision rautakautisista muinaisjäännöksistä. Arkeologi Jari Näräsen ehdotuksesta kaivauslupaa haettiin Turun Yliopiston toimesta Raision Kuloisten Papinkallion muinaisjäännösalueelle. Kyseinen kohde olikin erityisen mielenkiintoinen, sillä tämän muinaisjäännöksen tarkemmasta luonteesta ei ollut tähän mennessä saatu selvyyttä. Aiemman tutkimuksen perusteella voitiin vain sanoa, että kyseessä oli joko rautakautinen kalmisto ja/tai asuinpaikka. Papinkallio 1:llä kesällä 2000 suoritettujen koetutkimusten tarkoituksena olikin nimenomaan selvittää kyseisen muinaisjäännöksen olemusta; sitä, onko kyseessä asuinpaikka ja/tai kalmisto, sitä kuinka laaja kyseinen muinaisjäännös Papinkallio 1:llä on sekä pyrkiä tarkentamaan muinaisjäännöksen ajoitusta.

Kaivaukset toteutettiin ajalla 5.6.- 28.7.2000. Kaivaustyövoimana toimivat raisiolaiset nuoret, jotka Raision kaupunki oli palkannut kesätöihin kahdeksi kuukauden mittaisen jakson ajaksi. Kaivauksilla työskenteli kaivausjohtajan ja piirtäjän lisäksi myös yksi kaupungin työllistämä aikuinen. Kesän 2000 kaivauskohteeksi valittiin Papinkallion muinaisjäännösalueelta Papinkallio 1:ksi nimitetty maapäälysteinen kalliokumpare, koska aiempien tutkimusten yhteydessä kyseinen kohde oli havaittu löydöiltään mielenkiintoiseksi. Lisäksi kumpareen laki vaikutti keinotekoisesti tasoitetulta. Koska kesän 2000 kaivaukset olivat luonteeltaan yhä koetutkimus, ei alueelle avattu suurta yhtenäistä kaivausaluetta, vaan tekemällä koeojia pyrittiin saamaan vastauksia Papinkallion muinaisjäännöstä koskeviin kysymyksiin.

PAPINKALLION YMPÄRISTÖ

Papinkallion muinaisjäännös sijaitsee aivan Turku- Rauma tien vieressä, tien länsipuolella linnuntietä noin kilometrin verran kaakkoon Raision keskustasta, Käärmekallio-nimisen kalliomuodostelman luoteispäässä. Muinaisjäännösalueita reunustaa sen pohjoispuolella omakotiasuma-alue ja idässä alue puolestaan rajautuu kevyenliikenteenväylään. Papinkallion pohjoispuolella on pienehkö peltoalue, joka on kaupungin omistuksessa ja itäpuolta rajaa edellä mainittu Turku-Rauma moottoritie. Tämän moottoritien itäpuolella virtaa Raisio-joki. Papinkallion muinaisjäännös on n. 80m x 100m laajuinen lehtomainen, tosin hieman myös havupuuta kasvava metsäalue. Tämän lehtoalueen pohjoisosassa on lettoinen, erittäin kostea n. 40m x 20m laajuinen alue, jonka kohdalla on suullisen tiedon mukaan vielä 1900-luvun puolivälin tienoilla sijannut lampi. Papinkallion alueella sijaitsee kaksi kalliopohjaista ja maapäälysteistä kumpareta, joista suurempi ja alueen itäpuolella sijaitseva on nimetty Papinkallio 1:ksi ja pienempi ja länsipuolella sijaitseva Papinkallio 2:ksi. Minkäänlaisesta historiallisen ajan rakennustoiminnasta ei Papinkallion kohdalla ole tietoa. Alue on aikanaan ollut Ihalan kylän Kauriin talon omistuksessa ja toiminut hakamaana. Ennen Turku- Rauma tien rakentamista jatkui Papinkallion itäinen kallioreuna lähes Raisio-jokeen saakka ja näin ollen voidaan sanoa Papinkallion sijainneen aikoinaan aivan joen välittömässä läheisyydessä.

TUTKIMUSHISTORIA

Papinkallion tutkimuksellinen historia alkaa vuodesta 1960, jolloin Anna-Liisa Hirviluoto suoritti (1960) paikalla pienimuotoisen koekaivauksen. Tämä koekaivaus oli osa laajempaa inventointi- ja tarkastustyötä, jota Hirviluoto Raisiossa suoritti mm. Kuloisten, Ihalan ja Kauriin kylien alueita halkovan uuden Turku-Rauma moottoritien tielinjauksen vuoksi. Papinkalliolla Hirviluodon huomio kiinnittyi Papinkallio 1:n keinotekoisesti tasatulta vaikuttavaan lakeen ja niinpä päätettiin tutkia, oliko kyseinen ilmiö ihmisen toiminnan tuotosta. Koekaivaus tehtiin Papinkallion koillissyrtään lähelle uutta tielinjaa. Turpeen alta tuli esiin n. 30- 40 cm vahvuudelta nokea, kuumuudesta halkeilleita kiviä ja savitiivistettä. Tästä Hirviluoto päätteli, että kyseessä on joko rakennuksen pohja tai kalmisto. Koska tielinjan ulkoluiska olisi hävittänyt osan Papinkallion muinaisjäännöksestä, pyydettiin TVH:lta tielinjan muutosta. Tämän tuloksena tielinjaa muutettiinkin vajaa kymmenen metriä Papinkalliosta pois päin.

Seuraavan kerran Papinkallio mainitaan arkeologisessa yhteydessä vuonna 1977, kun Heljä Brusila (1977) suoritti inventointia kohteenaan Raision muinaisjäännökset. Tällä kertaa uusia koekaivauksia ei järjestetty, mutta 80-luvun puolivälissä Papinkalliolla kaivettiin taas. Kyseessä oli Matti Bergströmin (1985) suorittama koekaivaus ja tällä kertaa tutkittiin molempia Papinkalliolla sijaitsevia mäennyppylöitä (Papinkallio 1 ja 2). Alueelle tehtiin tässä yhteydessä yhteensä 35 koekuoppaa, joista 30 Papinkallio 1:lle ja 5 Papinkallio 2:lle. Useimmista Papinkallio 1:lle tehdyistä koekuopista saatiin todisteita, jotka viittasivat siihen, että paikalla oli ollut joko asuinpaikka tai kalmisto; löytöinä oli mm. savitiivistettä, keramiikka, hiiltä, palanutta savea sekä yksi rautaniitti. Kulttuurimaakerros koekuopissa oli paksuudeltaan jopa 40 cm ja paikoitellen siinä oli havaittavissa runsaasti hiiltä, nokea ja palaneita kiviä. Sen sijaan Papinkallio 2:lle tehdyistä koekuopista löydettiin ainoastaan muutama pala savitiivistettä.

Aiempien tutkimusten perusteella Papinkallio onkin luokiteltu muinaisjäännösten I luokkaan, vaikka sen tarkemmasta luonteesta ei ole tähän mennessä ollut varmuutta. Löytöjen ja kulttuurimaakerroksen havainnoinnin perusteella Papinkalliota on pidetty joko kalmistona ja/tai asuinpaikkana. Tässä vaiheessa lienee paikallaan huomauttaa erästä puutteesta joka tuntuu vaivaavan Papinkallion arkeologista tutkimusta jo sen alkuaajoista lähtien. On erittäin ikävää, että syystä tai toisesta on dokumentointia Papinkallion koetutkimuksissa lyöty laimin; niin Hirviluodon koekaivauksesta kuin Bergströmin koekuopituksesta ei ole tehty minkäänlaisia karttoja. Tämän seikan vuoksi ei allekirjoittanut saanut juurikaan apua aiemmasta tutkimuksesta tehdessään suunnitelmia Papinkallion kaivauksista. Puutteellisten raporttien perusteella oli hyvin vaikea hahmottaa selkeää kuvaa siitä, missä kohden ja millä kriteereillä aiemmat koetutkimukset oli Papinkalliolla suoritettu.

Joskus tietoa voi kuitenkin saada myös yllättävältä suunnalta: Raisiossa asuva Liisa Mäkelä (suullinen tiedonanto 19.7.2000) oli osallistunut Anna-Liisa Hirviluodon Papinkalliolla suorittamaan koekaivaukseen ja hänen tietojensa perusteella Hirviluodon koekaivaus olisi ollut laajuudeltaan n. 2m x 2m ja sijainnut tämän kesäisissä kaivausten yhteydessä Papinkallio 1:lle tehtyjen koeojien I, II ja III rajaamalla alueella, tämän alueen pohjoisosassa sijaitsevan maakiven läheisyydessä. Tämä muistikuva sopisi hyvin yhteen myös sen seikan kanssa, että Hirviluoto kuvailee löytäneensä kaivannosta palaneita kiviä ja noensekaista maata; kesän 2000 kaivausten yhteydessä paljastui myös koeoja I:stä palaneiden kivien muodostama kiveys, joka tuntuu jatkuvan juuri siihen suuntaan, jossa Hirviluoto Mäkelän mukaan vuonna 1960 kaivoi. Muistitiedon ollessa kuitenkin hataraa, ei varmoja johtopäätöksiä Hirviluodon kaivausalueen sijainnista kuitenkaan voida tehdä. Puhelinkeskustelusta Matti Bergströmin (kesäkuussa 2000) kanssa ei myöskään herunut varmoja tietoja. Bergström muisteli, että hänen vuonna 1985 tekemänsä koekuopat olisivat olleet n. 30/50cm - 30/50cm suuruisia ja että ne olisi kaivettu yleensä vain niin syvälle kunnes löytöjä alkoi esiintyä. Tosin paikoin saatettiin kaivaa syvemmällekin. Koekuoppien suunnasta (kenties pohjois-eteläissuuntaisia) ei saatu varmuutta.

MITTAUKSET, KAIVAUSMENETELMÄT JA DOKUMENTOINTI

Kaivausalueen peruslinjan teossa, kiinnittämisessä ja korkeudensiirrossa saatiin apua Raision kaupungin mittausosaston mittamiehiltä, joilla oli käytettävissään takymetri. Korkeus, joka on N60 -järjestelmän mukainen, siirrettiin Papinkallio 1:n länsireunalla sijaitsevaan maakiveen, johon korkeuspiste (19,39 m m.p.y.) merkittiin punaisella maalitäplällä. Tämän jälkeen Papinkallion alueelle mitattiin takymetrillä yhteensä kaksitoista eri pistettä, joille kaikille saatiin korkeus sekä karttakoordinaatiston mukainen koordinaatti. Peruslinja suunnattiin pohjois-eteläissuuntaiseksi ja se paalutettiin neljän metrin välein. Peruslinja päiden koordinaatit ovat: eteläinen pää $x = 708002$, $y = 565325$ ja pohjoinen pää $x = 708077$, $y = 565325$. Papinkallio 1:n laelle mitattiin kaksi pistettä, jotka toimivat koeoja I:n eteläpäätyjen kiinnityspisteinä. Koeoja I:n eteläpäädyn koordinaatit ovat: lounainen päätytolppa $x = 708052$, $y = 565350$ ja kaakkoinen päätytolppa tästä metrin verran itään eli $x = 708052$, $y = 565351$. Kaivausalue on näin ollen helppo paikantaa etsimällä ko. pisteet takymetrin avulla. Lisäksi Papinkallio 2:n laelle mitattiin myös yksi koordinaattipiste, jonka koordinaatit ovat $x = 708027$, $y = 565314$. Mahdollisia Papinkallio 2:lla suoritettavia kaivauksia ajatellen on

hyvä myös ilmoittaa edellä mainitun koordinaattipisteen korkeus, joka on 18,86 m m.p.y.

Papinkallio 1:lle, tasaiselle lakialueelle tehtiin neljä metrin levyistä koeojaa (I, II, III ja IV) jotka paalutettiin kahden metrin välein (Kartta 1, yleiskartta). Koeojista pisin, I, oli pituudeltaan 18 m ja pohjois-eteläsuuntainen. Muut kolme koeojaa (II: 1 x 10m, III: 1 x 12m ja IV: 1 x 2m) olivat itä-länsisuuntaisia ja sijaitsivat suorakulmassa koeoja I nähden. Kaivausta varten luotiin oma koordinaatisto, johon sisällytettiin myös Papinkallio 2:lle takymetrillä mitattu piste. Näin ollen mahdollisissa tulevilla Papinkallio 2:n kaivauksissa voidaan käyttää tämän kesäisen kaivauksen yhteydessä luotua koordinaatistoa. Papinkallio 2:lla sijaitsevan ja karttakoordinaatistoonkin kiinnitetyn pisteen kaivauksen sisäinen koordinaatti on $x = 100$, $y = 200$. Papinkallio 1:lle avatun koeoja I lounaispäätytolpan kaivauksen sisäinen koordinaatti on näin ollen $x = 125$, $y = 236$. Myös koeojat II, III ja IV noudattavat tätä samaa kaivauksen sisäistä koordinaatistoa. Koeojien lounaisimpien päätytolppien koordinaatit ovat: II 131/226, III 139/224 ja IV 131/237.

Koeojat kaivettiin tasokaivauksena 10 cm kerroksissa, kuitenkin niin, että kukin kerros käytännössä kaivettiin kahdessa, 5cm paksuisessa kerroksessa. Näin ollen kullekin kerrokselle saatiin a ja b kerrokset (esim. krs 1a ja 1b), mikä osaltaan tarkensi dokumentointia. Jokainen neliömetrin kokoinen ruutu kaivettiin 50 x 50 cm kokoisissa ruuduissa ja jokainen ämpärillinen kaivettua maata seulottiin. Tämä olikin tarpeen, sillä kaivajina toimi kaivuutyöhön tottumattomia nuoria, joiden silmä ei vielä ollut harjaantunut tunnistamaan löytöjä paikaltaan. Löydöistä massalöytöryhmät (palanut savi, kuonaantuneeksi palanut l. sintraantunut savi, savitiiviste, keramiikka, palanut luu) otettiin talteen neljäsosa ruudun ja 5 cm kerroksen tarkkuudella. Esinelöydöt ja koristellut keramiikan palaset pyrittiin mittaamaan paikalleen ja ottamaan niille myös korkeuslukemat. Tämä ei aina kuitenkaan ollut mahdollista, sillä ikävä kyllä, usein osa esineistä löytyi vasta seulasta. Koeoja I:ssä sijainneen kiveyksen dokumentointia häytti juuri ko. rakenteen päälle kasvanut massiivinen tervaskanto. Kanto saatiin lopulta poistettua pikku hiljaa nävertämällä, mutta kannonpoiston loppuvaiheessa ei enää voitu soveltaa tavallista tasokaivausmenetelmää. Tämän vuoksi siirryttiin kannon läheisissä ruuduissa käyttämään ”rakenteen” mukaista kaivaustapaa. ”Rakenne” tässä yhteydessä tarkoittaa kantoa. Kannon ympäristö dokumentoitiinkin kannonpoiston loppuvaiheessa ainoastaan kahdessa tasossa (tasot a ja b) ja löydöt otettiin talteen kahdessa kerroksessa (kerrokset a ja b). Jokainen koeoja kaivettiin puhtaaseen maahan saakka. Syvyys, jossa puhdasta maata alkoi esiintyä, saattoi vaihdella koeojan sisälläkin. Tämän vuoksi esim. osa koeoja I:stä kaivettiin ainoastaan kolmanteen tasoon, kun taas osassa ruuduista kaivamista jatkettiin aina neljänteen tasoon saakka. Samoin meneteltiin tarpeen vaatiessa myös muiden koeojien kohdalla. Jotta voitiin varmistua siitä, että kukin ruutu todella oli kaivettu puhtaaseen maahan saakka, tehtiin jokaisen ruudun keskelle 50 x 50 cm laajuinen ja 30 cm syvä tarkistuskuoppa.

Jokainen koeoja dokumentoitiin, kun maata oli kaivettu 10 cm:n kerros. Näissä dokumentaatiotasossa kaivausalueet piirrettiin mittakaavassa 1:20, valokuvattiin niin mustavalko- kuin diafilmillekin sekä niistä kirjoitettiin myös sanallinen kuvaus. Mielenkiintoisista havainnoista dokumentaatiotasojen välillä kirjoitettiin niin ikään muistiinpanoja sekä osasta ilmiöistä otettiin valokuvia ja ne piirrettiin. Tavallisten dokumentaatiotasokarttojen lisäksi piirrettiin koeoja I:ssä esiintyneestä kivrakenteesta 5 cm:n välein myös yksityiskohtakarttoja, joiden mittakaava oli 1:10. Kustakin koeojasta dokumentoitiin yksi profiili piirtämällä ja valokuvaamalla.

Kaivausalueelta otettiin myös joitakin makrofossiilinäytteitä Turun Yliopiston Kasvimuseon amanuenssin Terttu Lempiäisen ehdotuksesta. Näytemaata otettiin talteen koeoja III:sta neljästä eri kohdasta ja kukin näyteotos käsitti noin litran verran maata. Makrofossiilinäytteet toimitettiin eteenpäin Terttu Lempiäiselle. Tarkempi selostus makrofossiilinäytteistä on kaivauskertomuksen liitteessä nro 3 ja näytteistä saadut tulokset tullaan myöhemmin liittämään osaksi kaivausraporttia.

HAVAINNOT

Koeojista tehtyjen havaintojen kuvaus perustuu kenttämuistiinpanoihin ja -karttoihin sekä mustavalko- ja diakuviin. Koeojien jokaisesta tasosta kirjoitettiin kentällä tehtyihin havaintoihin perustuva sanallinen kuvaus.

Tämän lisäksi kirjattiin kentällä muistiin myös mielenkiintoiset havainnot tasojen välisistä kerroksista. Kaikista kerroksista ei kuitenkaan ollut tarpeellista kirjoittaa muistiinpanoja. Seuraavassa kaivausraportin osassa käydään kukin koeoja läpi siten, että kaikista kerroksiin ja tasoihin liittyvistä havainnoista on kaivausraporttia varten tehty selventävä yhteenveto. Koeojista saadut löydöt käydään tarkemmin läpi jäljempänä kaivausraporttia. Joissakin tapauksissa niihin kuitenkin saatetaan viitata jo kerrosten tai tasojen kuvailun yhteydessä.

Koeoja I:

Koeoja I oli ainut Papinkallio 1:lle tehdyistä koeojista, joka oli pohjois-eteläsuuntainen. Pituudeltaan koeoja oli 18 metriä ja leveydeltään yhden metrin. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi ei koeojan paikkavalintaa tehtäessä ollut edellisistä Papinkalliolla suoritetuista tutkimuksista juurikaan apua. Koeoja päätettiin sijoittaa melko keskelle Papinkallio 1:n keinotekoisesti tasoitetulta vaikuttavaa lakea. Oja paalutettiin heti alun pitäen 18 metrin pituiseksi, jotta voitaisi mahdollisimman selkeästi hahmottaa kumpareen laella sijaitsevan muinaisjäännöksen laajuus pohjois-eteläsuunnassa. Koeojan pohjoispuoliskolla sijaitisi suuri tervaskanto, joka päällisin puolin tarkasteltuna vaikutti vanhalta ja laholta ja jonka luultiin olevan helppo poistaa. Kanto tuli kuitenkin aiheuttamaan ongelmia enemmän kuin mitä luultiin ja sen alle jäikin osa koeoja I:n mielenkiintoisesta rakenteesta, jonka tutkimus näin ollen vaikeutui huomattavasti. (Kartat 4,5,6, taso- ja yksityiskohtakartat)

Kerros 1:

A: Ruuduissa 135-139/236 oli havaittavissa ympäristöään tummempaa maata jo kerroksessa 1a. Varsinkin ruudussa 137/236 sijaitsevan kannon ympärystän maannos oli selvästi tummempaa hiekan ja mullan sekaista maata kuin muualla koeoja I:ssä, jonka maannos muutoin oli soraa. Ruuduista 135-142/236 löytyi myös hieman hiiltä. Koeojan eteläpäässä ruuduissa 125-132/236 oli 1a kerroksen maannos paikoin sekoittunutta; samasta kerroksesta palaneen saven ja keramiikan kanssa on löytynyt mm. styroksia, rautalankaa sekä Abloy-avain. Kyseessä saattoivat olla mahdolliset Bergströmin koekuopat. Myös ruudun 135/236 1a kerros vaikutti sekoittuneelta sillä siitä löytyi tiilimurskaa.

B: Tumma maannos ruuduissa 135-142/236 jatkui kerroksessa 1b. Hiiltä ja hiiltynyttä puuta löytyi kerroksessa 1b ruuduista 135-136/236 sekä ruudusta 141/236. 1b kerroksessa vaikutti maannos ruuduissa 131-135/236 sekoittuneelta; löytöinä tuli hieman styroksia sekä tiilimurskaa.

Taso 1:

Koeojan eteläpuolisko eli ruutujen 125-133/236 maannos oli puhdasta ja vähälöytöistä soraa. Ruudusta 134/236, alkaen maannos muuttui pikkuhiljaa tummanruskeaksi värjäytyneeksi hiekan ja mullan sekaiseksi kulttuurimaaksi. Ruutujen 135-142/236 maannos olikin juuri tätä edellä mainittua kulttuurimaata. 1 kerroksen löydöt tuntuivat keskittyvän juuri niihin ruutuihin, joiden maannos oli värjäytynyt eli ruutujen 134-142/236 alueelle. Ruuduissa 136-138/236 oli havaittavissa koillis-lounaissuuntainen halkaisijaltaan noin 10-20 cm kokoisista, harvahkoon asetelluista kivistä muodostuva rakenne (Kartta 5, taso 1). Tämä kiveys jatkui näiden ruutujen kohdalla yli koeojamme rajojen sen molemmin puolin, mikä oli havaittavissa profiilissa esiintyvistä kivistä. Ikävä kyllä suuri kanto peitti rakenteen lähes kokonaan varsinkin ruudussa 137/236.

Kerros 2:

A: Ruudun 130/236 koilliskulmassa oli havaittavissa kerroksessa 2a ympäristöään tummempaa maannosta. Värjäymä, joka muodoltaan oli suorakulmainen, saattoi olla osa yhdestä Bergströmin vuonna -85 kaivamasta koekuopasta. Hiekan ja mullan sekaisen kulttuurimaan alue laajeni etelään päin, samoin kuin kannon ympäristössä oleva kivirakenne, joka kerroksessa 2a näytti kattavan ruudut 135-138/236 (Kartta 5, taso 2A). Rakenteen kivet olivat nyt toisessa kerroksessa kannon läheisyydessä hieman tiheämmin kuin mitä ensimmäisessä tasossa. Koeojan pohjoispuoli eli ruutujen 135-142/236 alue oli hyvin löytörikasta. Suurimmat löytöryhmät olivat palanut savi, savitiiviste, keramiikkaa sekä palanut luu.

B: Kerroksen 2b yläosassa kivirakenne kattoi edelleen ruudut 135-138/236. Rakenteen alueelta löytyi runsaasti palanutta savea sekä melkoisesti myös keramiikkaa. Ruudusta 136/236 löytyi myös kaivausten ensimmäinen tunnistettava esine; pronssinen leijonasoljen kappale (Mustavalkonegatiivi 23406). Kuitenkin kerroksen 2b lähestyessä loppuaan tuntui kivinen rakenne kannon ympäryruuduissa supistuvan ruutuihin 136-138/236. Mielenkiintoiselta vaikuttivat kaksi päällekkäistä laakakiveä ruudussa 137/236, jotka jäivät ikävästi kannon alle. Ruuduissa 140/236 ja 142/236 oli maannos kerroksessa 2b sekoittunutta, löydötöntä ja möyheää soransekaisista kulttuurimaata. Kyseessä oli todennäköisesti kaksi Bergströmin koekuopista. Sen sijaan ruudussa 130/236 kerroksessa 2a havaittavissa ollut värjäymä ei ollut enää näkyvissä kerroksessa 2b.

Taso 2:

Maannos soraa ruuduissa 125-133/236. Ruudun 134/236 maannos osittain soraa ja osittain tummanruskeaksi värjäytyntä hiakan ja mullan sekaista kulttuurimaata. Koeojan pohjoispuolen eli ruutujen 135-142/236 maannos tummanruskeaksi hiekan ja mullan sekaista kulttuurimaata. Suurin osa 2. kerroksen löydöistä keskittyi juuri tämän kulttuurimaan alueelle ja koeojan eteläpää olikin lähes löydötöntä. Tasossa 1 ruuduissa 136-138/236 esiintynyt kivirakenne ei enää tasossa 2 tuntunut jatkuvan yhtä elinvoimaisena kuin mitä aiemmin (Kartta 5, taso 2). Mainittava on kuitenkin ruudussa 137/236 olleet kaksi päällekkäistä halkaisijaltaan n. 40 cm olevaa laakakiveä, jotka osittain peittyivät ruudussa olevan kannon alle. Tämä kanto peittikin edelleen alleen suurimman osan ruudussa 137/236 olevasta kivirakenteesta. Ruutujen 135-138/236 profiilista on nähtävissä, että kivirakenne jatkui itään päin ko. ruutujen kohdalla. Osa rakenteen kivistä oli selvästi palaneita. Mahdollisia Matti Bergströmin koekaivauksen aiheuttamia anomalioita maannoksessa esiintyi 2. tasossa ruudun 140/236 etelälaidassa sekä ruudun 142/236 koilliskulmassa, joissa molemmissa maannos oli löydötöntä soran sekaista kulttuurimaata.

Kerros 3:

B: Kerrosta 3b kaivettaessa olivat löytömäärät pienentyneet huomattavasti ja löydöt keskittyivät lähes yksinomaan kulttuurimaannoksen alueelle. Koeojan eteläpää eli ruutujen 125-133/236 alue oli löydötön. Ruutujen 139-142/236 maannos muuttui pikkuhiljaa kolmatta kerrosta kaivettaessa soraksi. Ruudun neljäosasta 138,5/236,5 löytyi kerroksesta 3b huomattavan paljon palanutta luuta. Palanutta luuta löytyi paljon etenkin ruutujen kannon ympärystästä eli ruuduista 136-138/236.

Taso 3:

Maannos soraa ruuduissa 125-134/236 ja 140-142/236. Selkeää mullan ja hiekan sekaista kulttuurimaata havaittavissa enää ruuduissa 135-137/236. Osittain soraa ja osittain hiekan ja mullan sekaista kulttuurimaata oli puolestaan ruuduissa 134/236 sekä 138-139/236. Ruuduissa 125-126/236 oli havaittavissa ruskeaksi värjäytynyt soramaaläikkä. Ruudussa 141/236, jonka maannos oli soraa, oli havaittavissa ruudun pohjoisreunaa seuraileva n. 20 cm leveä, itä-länsi suunnassa ruudun halki menevä noensekainen soramaan raita. Ruudussa 142/236 oli jo näkyvillä peruskalliota.

Ylemmissä tasoissa havaittavissa olleesta kivrakenteesta ei ollut enää kolmanteen tasoon päästyämme jäljellä juuri mitään (Kartta 6, taso 3). Ainoat kivet, jotka kuuluivat ko. rakenteeseen ja olivat havaittavissa kolmannessa tasossa, olivat kivet, jotka olivat jääneet kannon juurien väliin. Kolmannen kerroksen löydöt keskittyivät ruutuihin 134-139/236 eli suurin piirtein sille alueelle, jossa oli vielä havaittavissa kulttuurimaannosta. Kannon ympärystä eli ruutujen 136-138/236 alue oli edelleen koeojan löytörikkainta aluetta. Löytöinä mm. palanutta savea, palanutta luuta sekä kuonaantunutta savea.

Kerros 4:

Neljäs kerros kaivettiin ainoastaa ruuduista 125-126/236 ja 134-142/236. Näin ollen ruudut 127-133/236 jätettiin kolmanteen tasoon. Jotta oltiin aivan varmoja siitä, että kolmanteen tasoon jätetyt ruudut oli kaivettu pohjaan saakka, tehtiin jokaisen ruudun keskelle n. 50x50 cm laaja ja n. 30 cm syvä tarkistuskuoppa. Kuopista ei ilmennyt merkkejä alempana jatkuvasta kulttuurikerroksesta.

B: Kaivettaessa kerrosta 4b alkoi ruutujen 135-138/236 alueelta tulla esiin harmaata savea. Tämä oli mielenkiintoista, sillä muualla koeojassa maannos oli yhä soraa. Lisäksi savimaan alue rajautui niihin ruutuihin, joissa aiemmin oli ollut kivinen rakenne. Neljättä kerrosta kaivettaessa hupeni löytöjen määrä muutamaaan kappaleeseen. Löydöt tulivat ruuduista 136-138/236 eli alueelta, jonka maannos oli savea. Mullan ja hiekan sekaista kulttuurimaata havaittiin enää ainoastaan ruudussa 137/236 olevan kannon juurien välissä, joista sitä oli miltei mahdotonta poistaa, ellei itse kantoa olisi saatu irroitetuksi.

Taso 4:

Ruudut 127-133/236 jätettiin kolmanteen tasoon ja jokaisen ruudun keskelle tehtiin n. 50x50 cm laajuiset ja 30 cm syvät tarkistuskuopat. Kuopista ei ilmennyt merkkejä alempana jatkuvasta kulttuurikerroksesta ja ne olivat myös löydöttömiä. Ruudut 125-126/236 ja 134-142/236 kaivettiin neljänteen tasoon. Maannos ruuduissa 139-142/236 oli soraa. Ruudun 138/236 maannos oli myös soraa lukuunottamatta aivan kannon vierustaa, jossa maannos savea. Myös ruutujen 135-137/236 maannos oli savea. Ruudun 134/236 maannos oli suurimmaksi osaksi soraa, paitsi ruudun pohjoisosassa, jossa maannos oli n. 20 cm matkalta savea. Ruudussa 136/236 havaittiin saven seassa pieniä nokiläikkiä. Ruutujen 125-126/236 maannos soraa. Kulttuurimaata ei ollut havaittavissa varsinaisesti neljännessä tasossa. Sitä oli jäljellä enää ruudussa 137/236 olevan kannon juurien välissä. Jotta voitiin olla varmoja, että neljänteen tasoon kaivetut ruudut olivat pohjassa, tehtiin jokaisen ruudun keskelle n. 50x50 cm laajuinen ja n. 30 cm syvä tarkistuskuoppa. Kuopissa ei ollut havaittavissa merkkejä alempana jatkuvasta kulttuurikerroksesta ja ne olivat löydöttömiä. Ruutuihin 139-141/236 tehtyjen tarkistuskuoppien pohjalla maannos oli savensekaista soraa. Ruutuihin 135/236 ja 136/236 tehtyjen tarkistuskuoppien profiileista oli havaittavissa, että savikerroksen paksuus oli n. 6 cm neljännessä tasosta alaspäin. Kolmeen ruutuun (125, 137 ja 142/236) ei ollut maan kivisyyden, suurten juurien tai kallioisuuden vuoksi mahdollista kaivaa koekuoppaa.

Kannon ympärystä, ruudut 137-138/236:

Ruuduissa 137-138/236 sijaitseva kanto osoittautui erittäin sitkeäksi ja hankalaksi poistaa. Kannon irrottaminen vahingoittamatta sen alla olevaa kivrakenteen osaa oli mahdotonta, sillä kanto oli kasvanut rakenteen sisään siten, että osa kivistä oli syöpinnyt kiinni kantaan ja sen juuriin. Jotta kannon alusta voitaisi tutkia edes jollakin tavalla, päätettiin kanto poistaa kaivettuamme sen ympäröivän alueen pohjaan saakka. Kannon poistaminen tapahtui kahdessa vaiheessa ja kaivaustekniikkaa jouduttiin soveltamaan olosuhteiden mukaisesti. Tämän vuoksi kannon alainen maa on kaivettu "rakenteen" eli kannon mukaisesti kahdessa eri kerroksessa (Kerrokset a ja b) ja esiin tulleet löydöt otettiin talteen myös näiden kerrosten mukaisesti. Seuraavassa lyhyt kuvaus

molemmista kerrosten jälkeisistä tasoista. (Kartta 6, taso a)

Taso a: Maannos hiekan ja mullan sekaista, tummanruskeaksi värjäytynyttä kulttuurimaata. Rakenteen kivet olivat liikkuneet kannon kasvun mukana ja ne olivat palaneita.

Taso b: Kannon ympäriltä ja alta poistettu nyt kaikki kivet. Myös kaikki kulttuurimaa on kaivettu pois. Aivan kannon pääjuuren vieressä oli savimaahan liiskautuneena hieman kulttuurimaata. Koska maannos oli erittäin tiivistä ja hankalaa kaivaa, päätettiin sen paksuus tarkistaa kaivamalla joka toinen neljäsosa ruutu niin, että kulttuurimaa oli näistä ruudun neljäsoista kokonaan poistettu. Kulttuurimaa jatkui neljänestä tasosta alaspäin ainoastaan n. puolen senttimetrin verran. Tämän jälkeen kannon molemmin puolin, ruutuihin 137/236 ja 138/236 kaivettiin vielä n. 50x50 cm laajuiset ja n. 30 cm syvät tarkistuskuopat. Kuopissa ei ollut havaittavissa merkkejä alempana jatkuvasta kulttuurikerroksesta.

Profiilikuvaukset:

Koeoja I:stä dokumentoitiin itäprofiili. Seuraavassa kuvaus profiilin tärkeimmistä kohdista. Yleiskuvan profiilista saa profiilikartoista (Kartta 7).

Itäprofiili: Ruudun 134/236 kohdalla mullan ja hiekan sekainen kulttuurimaannos oli selkeästi havaittavissa. Jo edellisessä ruudussa 133/236 oli kulttuurimaata jo havaittavissa n. 30 cm matkalla ruudun pohjoispuolella. Kulttuurimaannoksen paksuus oli ruuduissa 13-23 cm. Turpeen paksuus 5-10 cm ja kulttuurimaan alla soraa pohjaan saakka. Ruudun 134/236 pohjoisosassa kulttuurimaa lepäsi savensekaisen soran päällä n. 20 cm:n matkalla. Ruudussa 135/236 turve paksuudeltaan 5-10 cm, jonka alla n. 25 cm paksu kulttuurikerros. Kulttuurikerroksen alla savensekaista soraa ja pohjimmaisena savea. Ruudun 136/236 kohdalla turve oli edelleen n. 5-10 cm paksu. Kulttuurikerros paksuudeltaan 25-30 cm, jonka alla savensekaista soraa ja savea. Profiilissa alkoi näkyä palaneita kiviä. Ruudun 137/236 turpeen paksuus sama kuin edellä. Kulttuurikerros paksuni ollen nyt 30-35 cm. Kulttuurimaan seassa oli havaittavissa runsaasti palaneita kiviä ja kulttuurikerroksen alla oli savensekaista soraa ja pohjimmaisena savea. Ruudun 138/236 profiili muutoin samanlainen kuin edellisessä ruudussa, paitsi kulttuurikerroksen alla n. 80 cm:n matkalla ruudun pohjoislaidassa maannos soraa. Ruudussa 139/236 turve edelleen 5-10 cm paksu. Kulttuurikerros oheni ollen nyt paksuudeltaan n. 25 cm eikä kerroksessa ollut havaittavissa enää palaneita kiviä. Kulttuurikerroksen alla maannos soraa. Ruutujen 140-142/236 alueella turpeen paksuus 5-10 cm. Kulttuurikerros paksuudeltaan 15-30 cm ollen ohuimmillaan ruudun 142/236 pohjoisosassa. Maannos kulttuurikerroksen alla soraa.

Yhteenveto:

Ensimmäisestä kerroksesta alkaen painottui koeojan pohjoispuoli selvästi sen eteläpuolta enemmän. Pohjoisosan, eli ruutujen 134-142/236 maannos oli hiekan ja mullan sekaista kulttuurimaata, kun taas näiden ruutujen eteläpuolelle jäävän alueen, ruutujen 125-133/236, maannos oli puhdasta soraa. Koeojan pohjoispuoli osoittautui jo alussa olevan eteläpuolta löytörikkaampi. Ensimmäiseen tasoon päästyä oli ruuduissa 136-138/236 havaittavissa kollis-lounaisuuntainen, halkaisijaltaan n. 10-20 cm olevista kivistä muodostuva, tarkemmin määrittelemättömäksi jäänyt rakenne. Syvemmillä osa kivistä oli palaneita. Rakenne ei kuitenkaan jatkunut enää toiseen tasoon päästyämme yhtä elinvoimaisena kuin mitä se oli ollut kerrosta 2a kaivettaessa. Profiileista oli havaittavissa, että ko. rakenne jatkui koeojamme ulkopuolelle sekä sen itä- että länsipuolella. Kulttuurimaan alue kattoi yhä koeojan pohjoispuolen ruutujen 134-142/236 alueelta ja oli löydöiltään runsas, kun taas koeojan eteläpuoli, ruutujen 125-133/236 alue, oli lähes tulkoon löydötön. Toisessa kerroksessa ja toisessa tasossa oli havaittavissa maan sekoittumista, mikä tulkittiin Matti Bergströmin vuonna -85 tekemän koetutkimuksen aiheuttamaksi.

Kolmannessa tasossa oli selvää kulttuurimaata havaittavissa enää ruuduissa 135-137/236. Muualla maannos oli pääasiassa soraa. Aiemmissä kerroksissa havaitusta kivirakennetta ruutujen 136-138/236 alueella ei ollut enää kolmannessa tasossa havaittavissa. Pääasiassa ruudussa 137/236 sijainnut tervaskanto vaikeutti tässä vaiheessa suuresti jäljellä olevan rakenteen osan tutkimista. Koeojan eteläpään ruudut oli kaivettu pohjaan kolmannessa tasossa, mikä varmistettiin kuopittamalla ruutujen pohjat. Osa ruuduista (125-126/236 ja 134-142/236) kaivettiin vielä tasokaivauksena neljänteen tasoon saakka. Neljännessä kerroksessa alkoi ruutujen 135-138/236 alueella maannos muuttua ensin savensekaiseksi soraksi ja sitten saveksi. Tämän savikerros jatkui vielä 4. tasosta alaspäin n. 6 cm:n verran, mikä havaittiin ruutujen koekuopituksen yhteydessä. Saven alla maannos oli soraa. Kannon ympärystä (ruudut 137-138/236) ja kannon juurien välissä ollut maa-aines kaivettiin lopuksi kannon poiston yhteydessä kahdessa eri kerroksessa, sillä tasokaivaus oli juurien ja kanton jumiutuneiden kivien vuoksi mahdotonta. Kantoa poistettaessa havaittiin sen alla kulttuurimaata sekä palaneita kiviä.

Koeoja II:

Koeoja II sijaitsi Papinkallio I:n laen eteläosassa. Tämä itä-länsi –suuntainen koeoja oli metrin levyinen ja kymmenen metriä pitkä ja sijaitsi koeoja I:een nähden suorakulmassa. Koeojan länsipääty vietti loivasti Papinkallio I:n ja Papinkallio II:n välissä olevaa laaksoa kohti. Tarkoituksena olikin koeoja II:n kohdalla tutkia, kuinka laaja mahdollinen kulttuurikerros olisi Papinkallio I:n lounaisosassa. (Kartta 8, tasokartat)

Taso 1:

Ensimmäisessä tasossa ruutujen 131/232-235 maannos oli soraa. Koeojan viettäessä alaspäin alkoi maannoksen väri pikkuhiljaa tummeta. Ruuduissa 131/230-231 maannos oli ruskeaksi värjäytyntä soraa ja ruuduissa 131/227-229 puolestaan tummanruskeaa humuksen sekaista soraa. Tummissa maannoksen väri oli koeojan läntisimmässä ja samalla matalimmalla rinteessä sijaitsevassa ruudussa 131/226, jonka maannos oli tummanruskeaa humuksen sekaista soraa. Minkäänlaisia rakenteita tai värjäymiä ei koeojan 1. tasossa ollut havaittavissa. Myös löydöiltään koeoja II näytti koeoja I:tä köyhemmältä. Suurimmat löytöryhmät olivat koeoja II:n 1. kerroksesta jälleen palanut savi ja keramiikka. Näiden lisäksi löydettiin jonkin verran palanutta luuta sekä yksi rautaniitti ruudusta 131/229.

Taso 2:

Toisessa tasossa maannos oli suurimmaksi osaksi soraa. Sora kattoi kaikki ruudut lukuun ottamatta ruutuja 131/228-230, joiden maannos oli osittain humuksen sekaista soraa. Ruudussa 131/230 humuksen sekaista soraa oli ruudun luoteisosassa n. 30x50 cm alueella. Ruudussa 131/229 humuksen sekaista soraa oli puolestaan ruudun länsilaidalla n. 30x40 cm alueella ja tämä laikku jatkui ruudun 131/228 puolelle n. 50x50 cm kokoisena. Toisessa tasossa ei ollut havaittavissa rakenteita tai kulttuurimaata. Tämän lisäksi kerros oli myöskin melko löydötön. Kun löytöjä tuli, keskittyivät ne koeojan länsipäätyyn eli niihin ruutuihin, jotka sijaitsivat Papinkallio I:n länsirinteessä. Löytöjä saatiin myös niistä ruuduista, joiden maannos oli vielä osittain humuksen sekaista soraa.

Taso 3:

Kolmannessa tasossa lähes koko maannos oli soraa, jonka seassa oli siellä täällä suurehkoja halkaisijaltaan n. 20-40 cm olevia kiviä, jotka eivät kuitenkaan muodostaneet minkäänlaista rakennetta. Sora kattoi kaikki muut ruudut paitsi ruudut 131/226-229 joiden maannos oli osittain soraa ja osittain humuksen sekaista soraa. Ruutujen 131/228-229 alueilla oli havaittavissa humuksen sekaisen soran läikkä joka oli laajuudeltaan n. 90x60 cm. Samoin ruutujen 131/226-227 alueilla oli humuksen sekaisen soran läikkä, joka kattoi n. 80x 130 cm laajuisen alueen. Ruudussa 131/227 oli osittain näkyvissä jo peruskalliota. Vaikuutti siltä, että kolmanteen tasoon kaivettuumme lähestyi

koeoja pohjaansa. Löytöjä kolmannesta kerroksesta ei tullut lainkaan ja neljäs kerros päätettiin kaivaa ainoastaan niiden ruutujen kohdalta, joissa vielä oli jäljellä humuksen sekaista soraa. Osa ruuduista jätettiin kolmanteen tasoon lopullisesti (ruudut 131/230-235). Jotta voitiin olla varmoja, että ne oli kaivettu pohjaan saakka, tehtiin jokaisen kolmanteen tasoon jätetyn ruudun keskelle n. 50x50 cm laajuinen ja 30 cm syvä tarkistuskuoppa. Kuopissa ei ollut havaittavissa merkkejä kulttuurikerroksesta tai rakenteista. Kaikki tarkistuskuopat olivat niin ikään löydöttömiä.

Taso 4:

Neljänteen tasoon kaivettiin ruudut 131/226-229. Tässä tasossa maannos oli kaikkialla koeoja II: ssa soraa. Ruudut 131/226-227 peitti lähes kokonaan peruskallio. Neljännessä kerroksesta ei löytöjä tullut. Varmistaaksemme, että koeoja oli kaivettu pohjaan myös niiden ruutujen osalta, jotka oli kaivettu neljänteen tasoon, tehtiin kunkin ruudun keskelle n. 50x50 cm laajuinen ja 30 cm syvä tarkistuskuoppa. Kuopissa ei ollut havaittavissa merkkejä kulttuurikerroksesta tai rakenteista.

Profiilikuvaukset:

Koeoja II:sta dokumentoitiin pohjoisprofiili. Seuraavassa lyhyt kuvaus profiilista. Tarkemman kuvan siitä saa profiilikartasta (Kartta 9).

Pohjoisprofiili: Kaikkialla turvekerros n. 5-10 cm paksu. Tämän alla humuksen sekaisen soran kerros, jonka paksuus vaihteli 10-25 cm:n välillä. Ruuduissa 131/228-229 tämä humuksen sekaisen soran kerros oli huomattavasti paksumpi kuin muualla. Ko. ruutujen rajalla oli profiilissa havaittavissa humuksen sekaisen maan paksunnos, joka paksuimmillaan oli n. 40 cm. Humuksen sekaisen sorakerroksen alla maannos kaikkialla pohjoisprofiilissa soraa.

Yhteenveto:

Ensimmäisessä kerroksessa maannos oli ruuduissa 131/232-235 soraa. Soran väri tummui länteenpäin ruuduissa 131/230-231 ja maannos muuttui humuksen sekaiseksi soraksi ruuduissa 131/226-229. Kulttuurimaata ei ollut havaittavissa, vaikkakin löytöjä ensimmäisestä kerroksesta tulikin. Toisessa tasossa humuksen sekaisen soramaan osuus ojassa oli pienentynyt huomattavasti ja sitä olikin enää ruuduissa 131/228-229. Muualla maannos oli soraa. Löydöt keskittyivät koeojan länsipäättyyn ja humuksen sekaisen soramaan alueelle. Kolmannessa kerroksessa humuksen sekaista soraa oli jälleen myös ruudussa 131/226 sekä ruuduissa 131/228-229. Muualla maannos oli edelleen soraa. Peruskallio näkyi ruudussa 131/227. Kolmas kerros oli kokonaan löydötön ja neljäs kerros kaivettiin ainoastaan ruuduista, joissa vielä oli humuksen sekaista soraa (ruudut 131/226, 228-229) sekä näiden väliin jäävästä ruudusta 131/227. Kolmanteen tasoon jätettyihin ruutuihin tehtiin tarkistuskuopat, joissa ei havaittu merkkejä kulttuurimaasta tai rakenteista. Kuopat olivat myös löydöttömiä. Neljännessä tasossa ruutujen 131/226-229 maannos oli soraa, eikä neljännessä tasosta enää tullut löytöjä. Varmuuden vuoksi neljänteen tasoon kaivetut ruudut tarkistuskuopitettiin, mutta niissä ei havaittu merkkejä kulttuurimaasta tai rakenteista ja ne olivat myös löydöttömiä. Koeoja II olikin kokonaisuudessaan löytömäärältään varsin vaatimaton eikä siinä voitu missään vaiheessa havaita merkkejä kulttuurikerroksesta saati rakenteista.

Koeoja III:

Koeoja III sijaitsi Papinkallio I:n keinotekoisesti tasoitetulta vaikuttavan laen luoteisosassa. Koeoja oli pituudeltaan 12 metriä ja leveydeltään metrin. Koeoja oli koeoja II:n tavoin itä-länsisuuntainen ja sijaitsi suorakulmassa koeoja I:een nähden. Koeojan länsipäättyä rajasi kumpareen reuna, joka tässä kohden jyrkkeni kalliiseksi rinteeksi ja sen länsipäädystä, kahden neliön alalla, paljastuikin peruskallio heti turpeen poistamisen jälkeen. (Kartta 10, tasokartat)

Kerros 1b:

Yksi makrofossiilinäyte otettiin kerroksesta 1a. Näyte otettiin hiekan ja mullan sekaisen kulttuurimaan tummimmasta kohdasta, muutamien halkaisijaltaan n. 15 cm olevien kivien välistä ruudusta 139/226. Tarkemmat tiedot makrofossiilinäytteistä liitteessä 3.

Taso 1:

Ensimmäisessä tasossa erottui selkeä hiekan ja mullan sekainen, tummanruskeaksi värjäytynyt kulttuurimaannos lähes koko koeojan alueella. Kulttuurimaa kattoi ruudut 139/226-235. Ainoastaan ruudut, joissa peruskallio oli paljastunut jo turpeen poistamisen jälkeen (ruudut 139/224-225) eivät lukeutuneet kulttuurimaan kattamaan alueeseen. Tasossa oli näkyvillä runsaasti halkaisijaltaan n. 10-20 cm olevia kiviä. Varsinkin ruudut 139/230-231 ja 139/233 olivat kivikkoisia. Ruudun 139/232 kaakkoiskulman peitti suuri maakivi. Kivet eivät kuitenkaan muodostaneet minkäänlaista rakennetta. Todella tummista kohdista kulttuurimaata sekä muutoin lupaavilta näyttävistä kohdista kivien välistä ruuduista 139/229-230 ja 139/232 otettiin 1. tasossa vielä kolme makrofossiilinäytettä lisää (Liite 3, Makrofossiilinäytteet). Koeoja III:n 1. kerros oli erittäin löytörikas. Suurimmat löytöryhmät olivat keramiikka, palanut savi, kuonaantuneeksi palanut savi sekä nyt ensimmäistä kertaa todella runsaslukuisena esiintynyt savitiiviste. Myös palanutta luuta löytyi jonkin verran. Löytöjä tuli koeojan kaikista ruuduista lukuunottamatta tietenkin ruutuja, jotka peruskallio peitti. Ruutujen 139/230-235 alue kuitenkin erottui hieman runsaslöytöisempänä koeojan muihin ruutuihin verrattuna.

Taso 2:

Toisessa tasossa oli havaittavissa, että mullan ja hiekan sekaisen ja tummanruskeaksi värjäytyneen kulttuurimaan osuus oli jo huomattavasti vähentynyt 1. tasoon verrattuna. Kulttuurimaa peittikin kokonaan enää ruudut 139/228-229. Muissa koeojan ruuduissa maannos oli muutamia kulttuurimaaläikkiä lukuunottamatta soraa. Ruudussa 139/235 mullan ja hiekan sekaista kulttuurimaata oli ruudun pohjoisosassa n. 50x100 cm kokoisella alueella ja ruudussa 139/233 kulttuurimaata oli havaittavissa niin ruudun etelä- kuin pohjoisreunoilla n. 30x60 cm alueella. Eteläreunan kulttuurimaaläikkä sijaitsi kohdassa, jossa oli paljon n. 10 cm halkaisijaltaan olevia kiviä. Myös ruudussa 139/232 oli kulttuurimaata n. 30x30 cm kokoisella alueella ison maakiven vieressä. Ruudun 139/231 eteläpuoliskolla, ikään kuin ruudussa olevien kivien ympäröimänä oli kulttuurimaaläikkä laajuudeltaan n. 50x70 cm. Kulttuurimaata oli vielä myös ruudussa 139/226 aivan peruskallion vieressä. Koeojan kaksi viimeistä ruutuahan olivat kokonaan peruskalliota. Toisesta kerroksesta löytöjä tuli edelleen jokaisesta ruudusta. Löytyneen keramiikan osalta painottui koeojan itäpuoli eli ruutujen 139/330-235, kun taas savitiivistettä löytyi enemmän koeojan länsipuolelta, etenkin ruutujen 139/226-228 alueelta. Palanutta savea löytyi tasaisesti koko koeojan alueelta, palanutta luuta sen sijaan ainoastaan koeojan itäpuolelta, ruuduista 139/230-235.

Taso 3:

Kolmannessa tasossa oli koeoja III:n maannos soraa lukuun ottamatta muutamaa poikkeusta. Ruudun 139/233 etelälaidassa oli kahden kiven välissä halkaisijaltaan n. 20 cm oleva hiekan ja mullan sekainen kulttuurimaaläikkä. Ruudun 139/229 pohjoisosassa oli havaittavissa laajuudeltaan n. 50x50 cm olevan noensekaisen maan läikkä. Ruudussa 139/226 oli myös vielä kulttuurimaata aivan ruudusta esiin tulevan peruskallioliuskan vieressä. Kolmanteen tasoon päästyämme koeoja alkoi pikkuhiljaa ehtyä myös löytöjen osalta. Kerroksesta 3a löytyi keramiikkaa enää yhdestä ruudusta (ruutu 139/228) ja muitakin löytöryhmiä esiintyi hyvin niukasti. Kerroksen löydöt eivät painottuneet erityisesti mihinkään osaan koeoja III:a. Kerroksesta 3b löytyi enää palanutta ja kuonaantuneeksi palanutta savea ja näitäkin vain muutamia kappaleita.

Taso 4:

Neljännessä tasossa koeoja III:n maannos oli lähes kauttaaltaan soraa, paitsi ruutujen 139/224-226 ja 139/232-233, joissa peruskallio oli näkyvissä. Tämän lisäksi ruudussa 139/226 oli maannos aivan ruudusta alkavan peruskallioliuskan vieressä savensekaista soraa n. 15-30 cm levyisenä pohjois-eteläsuuntaisena nauhana. Ruudussa 139/227 oli puhtaan soran seassa ruskeaksi värjäytyneitä osaksi pitkänomaisia soralaikkuja tai -rantuja. Näiden laikkujen kohdat kaivettiin tasokaivauksena muutamaa senttiä muuta tasoa syvemmälle ja tästä syvemmälle eivät kyseiset värjäymät ulottuneetkaan. Kerroksesta 4a saatiin vielä muutamia kappaleita palanutta (ruuduista 139/228-229) ja kuonaantuneeksi palanutta savea (ruuduista 139/231,233). Kerros 4b oli löydötön. Jotta voitiin olla varmoja, että koeoja todella oli kaivettu pohjaansa, tehtiin jokaiseen ruutuun n. 50x50 cm laajuinen ja 30 cm syvä tarkistuskuoppa. Kuopissa ei ollut havaittavissa merkkejä kulttuurikerroksesta tai rakenteista ja ne olivat kaikki myös löydöttömiä.

Profiilikuvaukset:

Koeoja III:sta dokumentoitiin valokuvaamalla, piirtämällä ja sanallisesti pohjoisprofiili. Pohjoisprofiilin läntisimmissä ruuduissa 139/224-225 peruskallio tuli näkyviin jo turpeenpoiston jälkeen, joten tästä kohdasta ei profiilia dokumentoitu. Eteläprofiilista kirjoitettiin sanallinen kuvaus niiden ruutujen kohdalta, joissa se katsottiin tarpeelliseksi. (Kartta 11)

Pohjoisprofiili: Turpeen paksuus oli koko koeojan pituudella n. 5-10 cm, jonka alla oli hiekan ja mullan sekainen, tummanruskeaksi värjäytynyt kulttuurikerros. Kulttuurikerroksen paksuus ruuduissa 139/232-235 n. 20 cm. Länteenpäin mentäessä kulttuurikerroksen paksuus kasvoi ja ruuduissa 139/230-231 se oli jo n. 30 cm. Paksuimmillaan kulttuurikerros oli ruudun 139/229 kohdalla, jossa se oli jopa n. 35 cm. Ruuduissa 139/226-228 kulttuurikerroksen paksuus oli n. 10-20 cm. Koko koeojan matkalla oli kulttuurikerroksen alainen maannos soraa.

Eteläprofiili: Ruutujen 139/226-227 turpeen paksuus n. 5-10 cm. Kulttuurikerros tässä kohden erityisen paksu, jopa 35 cm. Kulttuurikerroksen alla maannos pohjaan saakka soraa.

Yhteenveto:

I.tasossa voitiin havaita mullan ja hiekan sekaisen, tummanruskeaksi värjäytyneen kulttuurimaan peittävän koeojan kauttaaltaan. Koeojan läntisimmistä ruuduista (139/224-225) paljastui peruskallio heti turpeen poiston jälkeen. Ensimmäinen kerros oli erittäin löytörikas ja löytöjä tulikin jokaisesta ruudusta, koeojan itäpuoliskolta (ruuduista 139/230-235) kuitenkin länsipuolta enemmän. Toisessa tasossa kulttuurimaan osuus koeojassa oli pienentynyt huomattavasti. Nyt koeojan maannos oli lähes kauttaaltaan soraa, lukuun ottamatta ruutuja 139/228-229 joiden maannos oli mullan ja hiekan sekaista kulttuurimaata sekä ruuduissa 139/226, 231-233, 235 olleita mullan ja hiekan sekaisen kulttuurimaan läikkiä. Muualla koeojassa oli maannos soraa. Löytöjä toisesta kerroksesta tuli edelleen jokaisesta ruudusta. Kolmannessa tasossa oli koeojan maannos lähes kokonaan soraa ja koeoja alkoikin osin olla kaivettu pohjaansa. Tasossa oli havaittavissa vielä muutamia mullan ja hiekan sekaisia kulttuurimaaläikkiä ruuduissa 139/226 ja 139/233 sekä yksi himmeä nokimaläikkä ruudussa 139/226. Kolmas kerros oli löydöiltään melko niukka, varsinkin kerros 3b. Neljännessä tasossa oli maannos muutoin lähes kauttaaltaan soraa, lukuunottamatta ruutuja, joissa oli näkyvissä peruskallio (ruudut 139/224-226 ja 139/232-233). Ruudussa 139/226 oli nähtävissä n. 15-30 cm paksuinen, pohjois-eteläsuuntainen savensekaisen soran raita aivan ruudusta alkavan peruskallion vieressä. Tämän lisäksi ruudussa 139/227 havaittiin puhtaan soramaan seassa ruskeaksi värjäytyneitä soramaaläikkuja tai -rantuja. Nämä eivät kuitenkaan jatkuneet muutamaa senttimetriä alemmas neljännessä tasosta. Kerroksesta 4a löydettiin vielä muutamia kappaleita palanutta ja kuonaantuneeksi palanutta savea, mutta kerros 4b oli löydötön. Koeoja jätettiin neljanteen tasoon ja varmistukseksi jokaisen ruudun pohjalle kaivettiin n. 50x50 cm laajuinen ja 30 cm syvä tarkistuskuoppa. Kuopissa ei kuitenkaan ollut havaittavissa merkkejä kulttuurimaasta tai rakenteista ja ne olivat myöskin löydöttömiä.

Koeoja IV:

Koeoja IV sijaitsi Papinkallio 1:n laen kaakkoisosassa. Koeoja oli itä-länsi –suuntainen ja sijaitsi koeoja I:n itäpuolella, suorakulmassa tähän nähden. Koeoja oli muiden koeojien tavoin metrin levyinen, mutta pituudeltaan ainoastaan kaksi metriä. Kesän suunnitelmien mukaan kaivauksia Papinkalliolla oli tarkoitus jatkaa vielä syksyllä 2000. Syksyn kaivausten yhteydessä oli tarkoitus kaivaa koeoja IV:ää ja laajentaa sitä itäänpäin, mutta suunnitelmat peruuntuivat. Niinpä koeoja IV jäi loppujen lopuksi ainoastaan kahden metrin pituiseksi. (Kartta 12, tasokartat)

Taso 1:

Ensimmäisessä tasossa voitiin havaita, että maannos kaikkialla koeoja IV:ssä oli humuksen sekaista soraa. Tasossa oli näkyvissä siellä täällä myös joitakin halkaisijaltaan n. 10-15 cm olevia kiviä. Varsinaista kulttuurimaata tai maan värjäymiä ei ensimmäisessä tasossa ollut havaittavissa. Koeojan ensimmäinen kerros olikin melko löydötön ja löytöjä alkoi tulla vasta kaivettuamme kerrosta 1b. Ensimmäisestä kerroksesta saatiin talteen palanutta savea, palanutta luuta sekä muutama keramiikan palanen.

Taso 2:

Toisessa tasossa koeoja IV:n maannos oli suurimmaksi osaksi soraa. Humuksen sekaista soraa oli havaittavissa enää ainoastaan ruudun 131/238 koilliskulmassa n. 70x60 cm laajuisella alueella. Koeojan molempien ruutujen alueella oli tasossa näkyvissä myös muutamia halkaisijaltaan n. 10-20 cm kiviä. Kulttuurimaata ei ollut toisessakaan tasossa havaittavissa. Toisessa kerroksessa löytöjen määrä kasvoi hieman verrattuna ensimmäiseen kerrokseen. Kuitenkin jo kerroksessa 2b oli havaittavissa löytöjen vähenevän. Poikkeuksen teki palanut luu, jonka kohdalla kerros 2b oli kerroksista runsaslöytöisin. Toisesta kerroksesta löytyi myös hieman keramiikkaa sekä palanutta savea.

Taso 3:

Kolmannessa tasossa oli havaittavissa, että koko koeoja IV:n maannos oli nyt soraa. Tasossa oli myös jonkin verran halkaisijaltaan n. 10-25 cm olevia kiviä. Löytöjä ei kolmannelta kerroksesta tullut lainkaan ja koeoja olikin nyt kolmannessa tasossaan kaivettu pohjaan. Tämän varmistamiseksi tehtiin molempien ruutujen keskelle n. 50x50 cm laajuiset ja 30 syvät tarkistuskuopat. Kummassakaan kuopassa ei ollut havaittavissa merkkejä kulttuurikerroksesta tai rakenteista. Kuopat olivat myös löydöttömiä. Ruudun 131/237 tarkistuskuopan maannos oli kuopan pohjalla soraa ja ruudun 131/238 kuopan pohjan maannos puolestaan puhdasta hiekkaa.

Profiilikuvaukset:

Koeoja IV:stä dokumentoitiin pohjoisprofiili. Seuraavassa tästä lyhyt kuvaus. Tarkemman kuvan profiilista saa profiilikartasta (Kartta 13).

Pohjoisprofiili: Turpeen paksuus koko koeojan mitalla n. 5-10 cm, jonka alla humuksen sekaisen soran kerros paksuudeltaan n. 20 cm. Tämän kerroksen alla oli maannos soraa koeojan pohjaan saakka.

Yhteenveto:

Koeojan IV:n ensimmäinen kerros oli melko löydötön ja löytöjä alkoi ilmentua vasta kerroksesta 1b. Löytöinä saatiin palanutta savea, keramiikkaa sekä palanutta luuta. Ensimmäisessä tasossa koeoja IV:n maannos oli kauttaaltaan humuksen sekaista soraa. Tasossa oli havaittavissa myös joitakin halkaisijaltaan

10-15 cm olevia kiviä. Toinen kerros oli koeojan runsalöytöisin. Löytömäärältään painottui kerros 2a, paitsi palaneen luun kohdalla, jonka runsalöytöisin kerros oli 2b. Kerroksessa 2b oli huomattavissa löytöjen raju väheneminen humuksen sekaisen sorakerroksen ohetessa. Toisessa tasossa oli koeojan maannos suurimmaksi osaksi soraa. Vain ruudussa 131/238 oli havaittavissa humuksen sekaista soraa. Tasossa oli myös joitakin halkaisijaltaan 10-20 cm olevia kiviä. Kolmas kerros oli löydötön ja kolmannen tason maannos kauttaaltaan soraa. Tasossa oli myös joitakin halkaisijaltaan 10-25 cm olevia kiviä. Koeoja oli siis pohjassaan kolmannessa tasossa. Tämä varmistettiin kuopittamalla koeojan pohja, mutta merkkejä kulttuurimaasta, rakenteista tai löydöistä ei ollut havaittavissa.

LÖYDÖT

Luettelointiperiaatteet

Kustakin koeojasta tehdyt löydöt on luetteloitu löytöluetteloon omana kokonaisuutenaan. Neljäsosa ruudun tarkkuudella talteen otetut löydöt on luetteloitu ruudun neljäsosittain kunkin koeojan lounaisimmasta ruudusta lähtien materiaali- ja löytökerrosjärjestyksessä. Koeoja I:ssä sijainneen kannon ympärystä kaivettiin kaivausten loppuvaiheessa kahdessa kerroksessa (kerrokset a ja b) ja näistä kerroksista tehdyt löydöt on luetteloitu aina kunkin löytömateriaaliryhmän mukaisesti tavallisten tasokaivausruutujen löytöjen jälkeen. Löydöt, joiden tiedot ovat jostakin syystä puutteelliset tai epävarmat (esim. irtolöydöt sekä profiilien suoristamisen tai tasojen puhdistuksen yhteydessä tehdyt löydöt) on luetteloitu aina viimeisenä ko. löytöryhmän löytöjen joukosta.

Saman koeojan tietyistä kerroksesta löydettyt sekä samasta ruudun neljäsosasta ja samaan löytöryhmään kuuluvat löydöt on talletettu aina yhden löytönumeron alle. Poikkeuksen tekevät metalliesineet- ja niiden katkelmat, koristellut keramiikan palaset tai keramiikan reunapalat, jotka on luetteloitu kukin omalla numerollaan, vaikka niiden kanssa saman löytönumeron alle olisi edellistä periaatetta soveltaen voitu luetteloida myös useampia löytöjä.

Savitiivisteeksi on tähän kaivausraporttiin liittyvässä löytöluettelossa luetteloitu ainoastaan sellaiset palaneen saven kappaleet, joissa on selvästi havaittavissa puun painaumajälkiä. Tämän vuoksi ei puun painaumajäljistä ole erillistä mainintaa ko. löytöryhmän löytöjen kohdalla. Palanut savi ja kuonaantunut, palanut savi l. sintraantunut savi on eroteltu omiksi löytömateriaaliryhmikseen. Molemmat ryhmät olivat hyvin runsaslöytöisiä eikä katsottu olevan tarpeellista merkitä löytöluetteloon näiden löytömateriaaliryhmien kohdalle yksittäisten löytöjen kappalemäärää, vaan tyydyttiin esittämään ainoastaan yhden löytönumeron alle tulevien kappaleiden arvioitu kappalemäärä ja yhteispaino. Mikäli kappaleet olivat helposti laskettavissa, merkittiin niiden tarkka lukumäärä ylös.

Löydöt ja niiden levintä

Seuraavissa luvuissa luodaan yleiskatsaus kunkin koeojan löytöihin. Löydöt esitellään löytömateriaaliryhmittäin samassa järjestyksessä kuin ne on luetteloitukin. Tässä yleiskatsauksessa ei ole otettu huomioon löytöjä, jotka ovat tulleet turpeenpoiston, tasojen siistimisen tai profiilien suoristamisen yhteydessä ellei kyse ole metallilöydöstä.

Koeoja I:

Pronssiesineitä tai niiden katkelmia löytyi neljä kappaletta. Pronssispiraalin (TYA 731:2) ja pronssisen helan (TYA 731:4) lisäksi löydettiin yksi ajoitettavakin löytö: pyöreän leijonasoljen katkelma (TYA 731:3). Tämän tyyppin leijonasoljet Kivikoski (1973, 92) ajoittaa 800-luvulle. Koeoja I:n pronssilöytöihin kuuluu vielä pronssista valujätettä (TYA 731:1). Pronssilöydöt painottuivat koeojan keskivaiheille ruutuihin 133, 135, 136, 138/236. Löydöt tulivat kerroksista 1b, 2a ja 2b.

Rautaesineitä tai niiden katkelmia saatiin koeoja I:stä suhteessa paljon enemmän kuin pronssisia. Runsaiten saatiin talteen rautaniittejä tai niitinosia, joita koeojasta tuli yhteensä 10 kpl (TYA 731: 5, 7-13, 15-16). Niittejä löytyi eniten koeojan keskivaiheilta ruuduista 134-136, 138/236 sekä yllättäen koeojan eteläisimmästä ja pohjoisimmasta ruudusta, molemmista yksi kappale. Niittejä löytyi myös jokaisesta tasokaivauksena kaivetusta kerroksesta. Niittien lisäksi löytyi myös palanen metallivarrasta (TYA 731: 6), rautapiikin katkelma (TYA 731:17) sekä rautaveitsi (TYA 731:18). Veitsen kohdalla ei koordinaateista voida olla varmoja, sillä kaivaja oli sadepäivänä siirtänyt esineen koeojan laidalle luullen sitä ilmeisesti kiveksi. Veitsi löydettiin koeojan reunalta seuraavana päivänä, mutta kukaan kaivajista ei muistanut varmaksi, mistä ruudusta se oli löydetty. Löytöruuduksi merkittiin kysymysmerkin kera ruutu, jonka viereen esine oli nostettu. Tyypiltään veitsi edustanee kansainvaellus – ja merovonkiajalle ajoitettavia suoraselkäisiä ja kaarevateräisiä veitsiä, jotka muodoltaan muistuttavat samanaikaisia väkipuukkoja (Kivikoski 1973, 77, 86).

Keramiikka (TYA 731: 19-187) painottui selvästi koeojan keski- ja pohjoispuolelle ja sitä löydettiin aina ensimmäisestä kerroksesta lähtien neljänteen kerrokseen saakka. Kuitenkin ruudut 125-132/236 olivat suhteellisen vähälöytöisiä ja näistä ruuduista ei keramiikkaa enää löytynytäkään kerroksen 2a jälkeen. Runsaslöytöisimpiä olivat 1. ja 2. tasossa ruutujen 130-134/236 välinen alue. Kerroksesta 2b alkaen ruutujen 133-139/236 välinen alue painottui keramiikkalöytöjen osalta. Viimeisimmät keramiikan palat löytyivät kerroksesta 4b ruutujen 136-138, 141/236 kohdilta.

Savitiivistettä (TYA 731: 188-238) koeoja I:stä löytyi kolmesta kerroksesta. Löytöjä alkoi tulla vasta kerroksesta 1b ja silloinkin vain ruutujen 134-142/236 alueelta. Toinen kerros oli savitiivisteiden osalta löytörikkain, mutta sitä löytyi ainoastaan ruutujen 135-142/236 alueelta. Koeojan pohjoispuoli siis painottui löytömäärältään selkeästi. Kolmannessa kerroksessa savitiivisteiden osuus löydöistä väheni huomattavasti ja sitä löytyi ruuduista 136-139/236.

Palanut savi oli löytöryhmistä runsaslöytöisin ja sitä saatiin talteen jokaisesta tasokaivauksena kaivetusta kerroksesta. Ensimmäinen ja toinen kerros olivat selvästi runsaslöytöisimmät. Kaikkien kerrosten kohdalla oli huomattavissa koeojan pohjoispuolen painottuminen löytömäärältään ja varsinkin ruutujen 135-142/236 alue oli erittäin runsaslöytöinen ja kerroksissa 3b, 4a ja 4b palanutta savea löytyikin ainoastaan näiden ruutujen kohdilta.

Kuonaantuneeksi palanutta savea (TYA 731: 482-598) alkoi esiintyä runsaammin vasta kerroksessa 1b ja tällöin sitä löytyi ruuduista 131-142/236. Toisen ja kolmannen kerroksen kohdalla jatkui koeojan pohjoispuolen painottuminen löytömäärältään; kerroksista 2b, 3a ja 3b kuonaantunutta savea saatiin ruuduista 135-142/236. Neljännestä kerroksesta sitä tuli enää ruutujen 135-137/236 alueelta ja siitäkin vain hieman. Palanutta luuta alkoi koeoja I:stä tulla vasta kerroksesta 1b. Tässä kerroksessa ja kerroksissa 2a ja 2b painottui edelleen löytömäärän osalta koeojan pohjoispuoli. Löydöt painoutuivat ruutuihin 135-141/236. Kolmannessa kerroksessa palanutta luuta saatiin talteen enää ruuduista 134-139/236 ja neljännestä kerroksesta ruuduista 135, 136, 138, 140/236. Näiden lisäksi koeoja I:stä löydettiin myös kaksi piinpalasta (TYA 731:696,697) sekä saviesineen kappale (TYA731:698) joka lienee pystykangaspuiden savipainosta.

Koeoja II:

Koeoja II:sta saatiin ainoastaan kaksi pronssiesineen kappaletta: pronssilevyn kappale, jossa oli kiinni pieni niitti (TYA 731: 699) sekä kappale taivutettua kierrekuvioista pronssivarrasta (TYA 731: 700). Rautaesineitä tai niiden kappaleita löytyi niin ikään kaksi kappaletta. Toinen löydöstä oli niitti (TYA 731: 701) ja toinen rautainen naula (TYA 731: 702).

Keramiikkaa (TYA 731:703-739) koeoja II:sta löytyi ainoastaan kahdesta kerroksesta. Kerros 1a oli melko löydötön ja saadut löydöt tulivat ruuduista 131/231-235. Kerroksesta 1b löytöjä tuli joka ruudusta lukuun ottamatta ruutua 131/226. Toisesta kerroksesta löytöjä tulikin jo huomattavasti vähemmän kuin ensimmäisestä kerroksesta. Kerroksesta 1a löydöt tulivat ruuduista 131/230,235 ja kerroksesta 2b ruuduista

131/227,228, 231. Kolmannesta ja neljännestä kerroksesta ei keramiikkaa enää löytynyt. Savitiivistettä (TYA 731:740-744) löydettiin koeoja II:sta ainoastaan toisesta kerroksesta ja ruuduista 131/227-229.

Palanut savi (TYA 731:775-836) oli myös koeoja II:n kohdalla löytöryhmistä runsaslukuisin. Sitä löytyi runsaasti jo kerroksesta 1a ja löydöt jakaantuivat tasaisesti koko koeojan pituudelle kerroksissa 1a, 1b sekä 2a. Kerroksessa 2b palanutta savea saatiin enää ruuduista 131/226-232. Kolmas ja neljän kerros olivat löydöttömiä. Kuonaantunutta savea (TYA 731: 837-839) löytyi vain vähän ensimmäisestä kerroksesta. Kerroksesta 1a sitä saatiin talteen ruudusta 131/235 ja kerroksesta 1b ruuduista 131/227, 229. Palanutta luuta (TYA 840-841) tuli koeoja II: sta erittäin vähän; sitä löytyi kerroksesta 1b ainoastaan ruudusta 131/232 ja kerroksesta 2a ruudusta 131/231. Edellisten lisäksi löytyi koeoja II:sta myös lasimassahelmi (TYA 731:842). Esine vaikuttaa siltä kuin se olisi ollut kuumuudessa, sillä reikä on sulanut kiinni.

Koeoja III:

Koeoja III:n kohdalla on muistettava, että kahdesta sen läntisimmästä ruudusta paljastui peruskallio heti turpeen poiston jälkeen ja näin ollen niistä ei löytöjä tullut. Pronssiesineiden katkelmia löydettiin koeoja III:sta kaksi kappaletta. Pronssispiraalien katkelmien (TYA 731:844) lisäksi löydettiin valmunuppisen kaarisoljen kappale (TYA 731: 843). Esineestä oli löydettyä jäljellä enää pronssinen valmunuppi, josta lähti rautainen varras. Kivikosken (1973, 64) mukaan esine ajoittuu meillä Suomessa kansainvaellusajan lopulta viikinkiajan alkuun. Rautaesineiksi tai niiden osiksi oli koeoja III:n löydöistä tunnistettavissa rautaniittejä ja niiden kappaleita (TYA 731:845-849, 851, 852).

Keramiikkaa (TYA 731:854-934) koeoja III:sta löytyi heti ensimmäisestä kerroksesta lähtien. Tässä kerroksessa löydöt painottuivat koeojan itäpuolelle ruutuihin 139/230-235. Kerroksessa 2a itäpuolen ruudut (139/230-235) olivat edelleen runsaslöytöisimpiä. Tässä kerroksessa löytöjä kuitenkin tuli vielä jokaisesta ruudusta. Kerros 2b olikin huomattavasti vähälöytöisempi edelliseen verrattuna. Löytömäärältään ei painottunut mikään osa koeojasta. Kolmannesta kerroksesta saatiin keramiikkaa talteen ainoastaan kerroksen 3a ruudusta 139/228. Neljäs kerros oli keramiikan osalta löydötön.

Savitiivistettä (TYA 731: 935-1009) löytyi koeoja III:sta runsaiten verrattuna muihin koeojiin. Heti ensimmäisestä kerroksesta lähtien tuli löytöjä runsaasti. Löydöt eivät tässä vaiheessa painottuneet erityisesti mihinkään osaan koeojaa. Kerroksesta 2a alkaen oli kuitenkin huomattavissa savitiivisteiden painottuminen koeojan länsipäähän ruutuihin 139/226-230. Kerroksessa 2b löydöt vähenivät, mutta keskittyivät yhä samoihin ruutuihin kuin edellisessäkin kerroksessa. Kerros 3a oli viimeinen kerros, josta savitiivistettä löytyi. Tällöin sitä löytyi ruuduista 139/228,232,233.

Palanut savi (TYA 731: 1010-1180) oli myös koeoja III:n runsaslukuisin löytöryhmä. Ensimmäinen kerros oli erittäin runsaslöytöinen ja palanutta savea tuli tasaisesti koko koeojan alueelta. Myös 2. kerros oli runsaslöytöinen ja kerroksesta 2b lähtien oli havaittavissa palaneen saven levinnän painottuvan koeojan molempiin päihin, ruutuihin 139/226-229 sekä 139/233-235. Kolmannessa kerroksessa palanutta savea ei enää löytynyt niin paljon kuin kerroksesta 2 ja kerroksesta 3b sitä löytyikin vain ruuduista 139/228,232. Neljäs kerros oli lähes löydötön. Ainoastaan kerroksen 4a ruuduista 139/228, 229 löytyi palanutta savea hieman.

Kuonaantunutta, palanutta savea (TYA 731: 1181- 1275) löytyi heti ensimmäisestä kerroksesta alkaen tasaisesti koko koeojan alueelta. Toisessa kerroksessa löydöt alkoivat vähetä ja kerroksesta 2b kuonaantunutta savea löytyikin enää ruuduista 139/228-230, 233, 235. Kolmas kerros oli todella vähälöytöinen ja neljännestä kerroksesta ei kuonaantuneeksi palanutta savea enää löydetty lainkaan.

Palanutta luuta (TYA 731: 1276-1311) löytyi myös jo ensimmäisestä kerroksesta alkaen. Löydöt painottuivat koeojan itäpäättyyn ruutuihin 139/230-235. Toisessa kerroksessa tämä löytöjen painottumien oli vieläkin selkeämpää: löytöjä saatiin enää ainoastaan ruuduista 139/230-235. Viimeiset löydöt tulivat kerroksesta 3a ja ruuduista 139/230, 233. Edellä mainittujen löytöjen lisäksi koeoja III:sta saatiin myös yksi piinkappale

(TYA 731: 1312) sekä saviesineen kappale (TYA731: 1313), joka saattaa olla peräisin pysytkangaspuiden savipainosta.

Koeoja IV:

Koeoja IV:stä ei löytynyt metallilöytöjä lainkaa. Löydöt olivat koeojan lyhydestäkin johtuen vähäisiä. Keramiikkaa (TYA 731:1314-1319) löytyi vasta kerroksesta 1b, mutta kerroksesta 2a sitä tuli koeojan molemmista ruuduista. Löydöt ehtyivät kerroksessa 2b, josta keramiikkaa löytyi vain hieman toisesta ruudusta (131/237).

Palanutta savea /TYA 731:1320-1327) löytyi myös vasta kerroksesta 1b, joskin vain toisesta ruudusta (131/237). Kerros 2a oli viimeinen löytökerros palaneen saveen osalta ja tällöin sitä löytyi hieman molemmista ruuduista. Palanutta luuta (TYA 731: 1328-1336) löytyi kerroksista 1b ja 2a runsaiten ja yhtäläisesti molempien ruutujen alueilta. Kerroksessa 2b löydöt vähenivät huomattavasti ja tulivat ruudusta 131/238. Kolmas kerros oli löydötön.

YHTEENVETO HAVAINNOISTA, TULKINTA JA AJOITUS

Kesällä 2000 suoritetuissa kaivauksissa Papinkallio 1:llä varmistui, että paikalla sijaitsee rautakaudelle ajoitettava muinaisjäännös. Koeojien avulla oli osoitettavissa ko. muinaisjäännöksen painottuvan alueellisesti Papinkallio 1:n keinotekoisesti tasoitetun laen pohjoispäättyyn. Mielenkiintoisimmilta vaikuttavat ja samalla informatiivisimmat kaivetuista koeojista olivat koeojat I ja III. Nämä kaksi olivat koeojista ainoat, joista löytyi selkeää kulttuurimaata sekä koeoja I:stä myös jäänteitä kivisestä rakenteesta ruuduista 136-138/236. Koeojat II ja IV eivät olleet kumpikaan löydöttömiä, mutta selkeästi edellä mainittuja koeojia vähälöytöisempiä eikä kummassakaan ollut havaittavissa selkeää kulttuurikerrosta. Näiden kahden koeojan maannos oli suurimmaksi osaksi soraa ja löytöjä niistä tuli lähinnä humuksen sekaisen soramaan alueelta. Löytökerros oli molemmissa koeojissa (II ja IV) ohut; löydöt tulivat suurimmaksi osaksi joko 1. tai 2. kerroksesta. Koeoja II:sta saatiin löytöjä (kuonaantuneeksi palanutta savea) vielä 3. kerroksesta, mutta tällöin vain erittäin vähän.

Myös koeoja I:n eteläpuolen, ruutujen 125-133/236, maannos oli heti ensimmäisestä kerroksesta alkaen soraa. Kulttuurimaa painottui selvästi koeojan pohjoispuolelle, ruutujen 134-142/236 alueelle ensimmäisestä kerroksesta lähtien. Seuraavissa kerroksissa kulttuurimaan alue supistui kattaen kolmannessa tasossa enää ruudut 135-137/236. Neljännessä tasossa ei kulttuurimaata enää ollut havaittavissa. Myös löydöt keskittyivät koeojan pohjoispuoliskolle, etenkin ruutuihin 135-142/236. Kulttuurikerroksen paksuus vaihteli n 15 senttimetrillä 35 senttimetriin ollen paksuimmillaan koeojan ruuduissa 136-138/236. Kulttuurikerroksen alla oli koko koeojan pituudelta soraa, paitsi ruutujen 134-138/236 alueella, jossa kulttuurimaakerros lepäsi savensekaisen sorakerroksen ja savikerroksen päällä. Savikerros osoittautui koekuopituksessa olevan jatkuvan 4. tasosta alaspäin vielä 6 cm:n verran, jonka jälkeen maannos oli soraa. Mielenkiintoista on, että koeoja I:ssä sijainnut koillis-lounaisuuntainen harvahko kiveys sattui olemaan juuri tämän savimaakerroksen kohdalla ruuduissa 136-138/236. Osa rakenteen kivistä oli palaneita. Profiileista oli havaittavissa, että tämä kivinen rakenne jatkui koeojan rajojen ulkopuolelle sekä sen itä- että länsi puolella.

Koeoja III:ssa oli 1. tasossa havaittavissa selkeä kulttuurimaakerros koko koeojan pituudelta lukuun ottamatta ruutuja 139/224-226, joista paljatuksi peruskallio heti turpeenpoistamisen jälkeen. Kulttuurimaan kattava alue kuitenkin väheni nopeasti toiseen kerrokseen tultaessa, jossa yhtenäinen kulttuurimaan alue kattoi enää ruudut 139/228-229. Kolmannessa tasossa maannos oli jo lähes kauttaaltaan soraa. Kulttuurikerros oli paksuudeltaan koeoja III:ssa 10-35 cm ollen paksuimmillaan ruudun 139/229 kohdalla. Profiilista oli havaittavissa, että kulttuurikerros kuitenkin paksuni länteenpäin mentäessä. Koeoja oli runsaslöytöinen ja löytöryhmistä keramiikka ja palanut luu painoutuivat koeojan itäpuoliskolle ruutuihin 139/230-235. Palanutta ja kuonaantuneeksi palanutta savea tuli melko tasaisesti koko koeojan alueelta, kun taas savitiiviste oli kerroksessa 2a runsaslöytöisintä koeojan länsipuoliskolla, ruutujen 139/226-230 alueella.

Kesän 2000 kaivausten perusteella voidaan sanoa varmaksi, että Papinkallio 1:llä sijaitsee rautakaudelle ajoittuva muinaisjäänös. Kulttuurimaan painottuminen mäenkumpareen pohjoisosaan antaa olettaa, että juuri siellä sijaitsee myös muinaisjäänöksen ydinalue. Löytöjen perusteella voidaan olettaa Papinkalliolla joskus sijainneen ainakin yhden tai useamman savella tiivistetyn puurakenteen ja paikalla onkin oletettavasti sijainnut asuinpaikka. Tähän viittaavat Papinkallio 1:ltä runsaslukuisena löydetty palanut ja kuonaantunut 1. sintraantunut savi sekä savitiiviste, jota löytyi runsaiten nimenomaan mäenkumpareen luoteisosasta. Koeojassa I sijainnut ja palaneitakin kiviä sisältänyt kivirakenne on luultavasti jääne jonkinnäköisestä liesi- tai kiuasrakenteesta. Täytyy muistaa, että koeojat olivat vain metrin levyisiä ja että ko. rakennetta ei kesän 2000 aikana ehditty tarkemmin tutkia. Oli kuitenkin havaittavissa, että se selkeästi jatkui koeojan rajojen yli sekä sen länsi- että itäpuolella. Mielenkiintoinen oli myös havainto kulttuurikerroksen ja soramaan välissä sijainneesta savikerroksesta, joka sijaitsi nimenomaan edellä mainitun kivirakenteen alla sekä sen vieressä. Tarkemmat tutkimukset antanevat enemmän informaatiota myös kyseisestä ilmiöstä, mutta kyseinen savipatja voisi olla osa paikalla sijainneesta/sijaitsevasta savilattiasta.

Suoranaisesti kalmistoon viittaavia merkkejä ei Papinkallio 1:ltä tämän kesäisessä koetutkimuksessa löydetty. On tietysti selvää, että ilman osteologista analyysiä ei voida olla täysin varmoja siitä, että paikalta löytnyt palanut luu ei ole peräisin ihmisestä. Toisaalta palaneen luun esiintyminen Papinkalliolla ei itsessään puolla kalmiston olemassaoloa eikä myöskään ole ristiriidassa asuinpaikka –tulkin kanssa. Olisiko Papinkalliolla sitten asuttu pysyvästi vai olisiko kyseessä ollut kenties jonkinnäköinen käytöltään lyhytaikaisempi rakennus tai rakennuskompleksi ei vielä tämän kesäisten kaivausten perusteella voida sanoa.

Tehtyjen havaintojen perusteella on syytä olettaa, että Papinkallio 1:llä on mitä luultavimmin ollut ihmistoimintaa jo varhaiselta rautakaudelta alkaen. Paikalta löydetty ja ajoitettavissa olevat löydöt ajoittuvat kansainvaellusajalta viikinkiaikaan: rautaveitsi ajoittuneeseen kansainvaellus- tai merovinkiaikaan, valmunuppisia kaarisolkia esiintyy Suomessa aina kansainvaellusajan lopulta viikinkiajan alkuun ja pyöreän leijona soljen Kivikoski ajoittaa 800-luvulle (Kivikoski 1973, 64, 77, 86, 92). Kaikki kyseiset artefaktit ovat katkelmia, yhtään ehjää esinettä ei löydetty. Löydetyn keramiikan mukaan on Papinkallio ajoitettavissa aina varhaiselta rautakaudelta viikinkiajan lopulle ja ristiretkiajan taitteeseen. Vanhinta keramiikkatyyppiä Papinkalliolla edustaa Morbyn keramiikka, jota löytyi kaksi palasta (TYA 731:95). Morbyn keramiikan pääasiallinen käyttöaika ajoittuu esiroomalaiselle rautakaudelle (Strandberg 1996, 40 < Meinander 1969, 47), mutta se on ollut käytössä vielä vanhemmalla roomalaisella rautakaudella (Strandberg 1996, 40 < Salo 1968, 175-176). Papinkallion kohdalla varhaisin alueen käyttöajankohta ajoittuu ajanlaskumme alun tienoille, jolloin ko. mäennyppylät jo olivat kohonneet merenpinnan yläpuolelle. Toista ääripäätä edustaa ristikkokuviainen keramiikkaa, jonka Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander (1982, 82) ajoittaa rautakauden lopulle, 1000-luvun jälkimmäiselle puoliskolle. Tätä samaista keramiikkaa on löytnyt myös Papinkalliosta n. puoli kilometriä kaakkoon sijaitsevalta Mullin asuinpaikalta. Näiden ajoitettavissa olevien keramiikkatyyppien lisäksi Papinkalliolta löydettiin myös karkeasekoitteista ja paksuseinämäistä rautakauden keramiikkaa, jonka ajoitusta ei voida enempää tarkentaa. Rautakauden loppupuolelle ajoittunevat muutamat Papinkalliolta löydetty mustan ja kiillotetun pintaisen keramiikan palaset.

Näyttäisi siis siltä, että Papinkallio on ollut ihmistoiminnan kohteena jo rautakauden alkupuolelta saakka, niistä ajoista alkaen, kun se ensimmäisen kerran nousi merenpinnan yläpuolelle. Papinkallion käyttöaika on saattanut keskeytyksettä jatkua aina rautakauden lopulle saakka, vaikka katkokset ovatkin mahdollisia. Keramiikan perusteella voidaan varmasti sanoa Papinkalliolla olleen ihmistoimintaa vanhemmalla roomalaisella rautakaudella sekä viikinkiajan lopulla. Näiden periodien väliin jäävänä aikana ollutta mahdollista ihmistoimintaa ei löydetyn keramiikan perusteella voida sen enempää varmistaa kuin kumotakaan. Ajoitusta pohdittaessa on tietenkin otettava huomioon myös esinelöydöt, jotka kuten edellä on todettu, ajoittuvat kansainvaellusajan lopulta viikinkiajalle. Kaikki löydetty artefaktit olivat kuitenkin katkelmia ja esiin nouseekin ajatus, kertovatko ne meille mitään Papinkallion käyttöajasta; esineenkappaleethan on saatettu kerätä läheisistä kalmistoista tai säilöä muuten esimerkiksi raaka-aineeksi uusia esineitä varten. Papinkallion läheisyydessä olevista kalmistoista roomalaiselle rautakaudelle ajoittuu Mahittulan Tuomala, mutta pääasiallisesti kalmistot kuitenkin ovat peräisin nuoremalta rautakaudelta, merovinki- ja viikinkiajalta

(Näränen & Heikkinen 2000, 21, 22). Näitä nuoremman rautakauden kalmistoja ovat mm. Mahittulan Tuomala, Ihalan Siirin ja Häivälän sekä Kuloisten Pyölin ja Pappilanmäen kalmistot.

KAIVAUSTEN LOPETTAMINEN

Kaivausten viimeisenä työpäivänä koeojat täytettiin ja Papinkallio 1:n laki pyrittiin ennallistamaan alkuperäiseen asuunsa. Koeoja I:n itäprofiiliin laitettiin mahdollisia tulevia kaivauksia silmällä pitäen muovipressu, jotta se olisi helposti paikannettavissa. Tämän lisäksi kaikkien koeojien päätypaalut hakattiin syvälle maahan ja maalattiin punaiseksi. Niin ikään peruslinjan päätypaalut maalattiin punaiseksi ja sen kaikki paalut jätettiin maastoon. Myös Papinkallio 2:lle takymetrillä mitattu piste merkittiin maastoon punaiseksi maalatulla paalulla. Kesän 2000 koekaivausalue on todennäköisesti näiden toimenpiteiden jälkeen helposti paikannettavissa.

LÄHTEET

PAINAMATTOMAT LÄHTEET:

Turun Yliopisto arkeologian oppiaineen topografinen arkisto sekä Museoviraston arkeologian osaston arkisto:

Bergström, M. 1985: Raisio, Ihala Papinkallio 1 ja 2. Koekaivaus rautakautisella löytöpaikalla.

Brusila, H. 1977: Raision inventointikertomus. 5.1.4. Raisio, Kuloinen, Papinkallio.

Hirviluoto, A-L. 1960: Raisio, Ihalan ja Kauriin kylä, kaivaus- ja tarkastuskertomuksia.

SUULLISET LÄHTEET:

Bergström, M. Puhelinkeskustelu kesäkuussa 2000.

Mäkelä, L. Suullinen tiedonanto 19.7.2000

PAINETUT LÄHTEET:

Kivikoski, E. 1973: *Die Eisenzeit Finnlands*. Helsinki.

Lehtosalo-Hilander, P.-L. 1982: Luistari II. The Artefacts. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* 82:2.

Meinander, C. F. 1969: Dåvits. En essä om förromersk järnålder. *Finsk Museum* 1969.

Näränen, J. & Heikkinen T. 2000: Vuosituhansien taa. Raision esihistorian pääpiirteet. *Raision kaupungin kulttuuritoimen julkaisuja* 1/2000.

Salo, U. 1968: Die fruhrömische Zeit in Finnland. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* 67.

Strandberg, N. 1996: Kaarina Hulkio – varhaismetallikauden ja vanhemman rautakauden kohtauspaikka. Kentältä poimittua 3. *Museoviraston arkeologian osaston Julkaisuja* N:o 6.

RAISIO PAPINKALLIO 2000

Liite 1

Mustavalkonegatiivit

Kuvaajat: Kirsi Sipiläinen, Annikka Raatevaara ja Satu-Maarika Isotalo

TYA nro

23365	Yleiskuva	Koeoja I	N	2.6.	24x36	KS
23366	Yleiskuva	Koeoja III	E	2.6.	24x36	KS
23367	Yleiskuva	Koeoja V (ei kaivettu kesällä 2000)	W	2.6.	24x36	KS
23368	Yleiskuva	Koeoja II	E	2.6.	24x36	KS
23369	Yleiskuva	Koeoja IV	W	2.6.	24x36	KS
23370	Tasokuva	Koeoja I 0-taso	N	6.6.	24x36	KS
23371	Tasokuva	Koeoja II, 0-taso	E	6.6.	24x36	KS
23372	In situ	Taottu rautanaula ruudussa 142/236	N	12.6.	24x36	KS
23373	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso	N	12.6.	24x36	KS
23374	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 142/236	W	12.6.	24x36	KS
23375	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 141/236	W	12.6.	24x36	KS
23376	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 140/236	W	12.6.	24x36	KS
23377	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 139/236	W	12.6.	24x36	KS
23378	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 138/236	W	12.6.	24x36	KS
23379	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 137/236	E	12.6.	24x36	KS
23380	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 136/236	E	12.6.	24x36	KS
23381	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 135/236	W	12.6.	24x36	KS
23382	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 134/236	W	12.6.	24x36	KS
23383	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 133/236	W	12.6.	24x36	KS
23384	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 132/236	W	12.6.	24x36	KS
23385	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 131/236	W	12.6.	24x36	KS
23386	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 130/236	W	12.6.	24x36	KS
23387	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 129/236	W	12.6.	24x36	KS
23388	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 128/236	W	12.6.	24x36	KS
23389	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 127/236	W	12.6.	24x36	KS
23390	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 126/236	W	12.6.	24x36	KS
23391	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, 125/236	W	12.6.	24x36	KS
23392	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso,	S	12.6.	24x36	KS
23393	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso	S	12.6.	24x36	KS
23394	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso	E	13.6.	24x36	KS
23395	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/235	S	13.6.	24x36	KS
23396	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/234	S	13.6.	24x36	KS
23397	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/233	S	13.6.	24x36	KS
23398	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/232	S	13.6.	24x36	KS
23399	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/231	S	13.6.	24x36	KS
23400	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/230	S	13.6.	24x36	KS
23401	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/229	S	13.6.	24x36	KS
23402	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/228	S	13.6.	24x36	KS
23403	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/227	S	13.6.	24x36	KS
23404	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso, 131/226	S	13.6.	24x36	KS
23405	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso	W	13.6.	24x36	KS
23406	In situ	Pronssikorun kappale ruutu 135,5/236	W	14.6.	24x36	KS
23407	In situ	Kivet, 2.krs, A-taso ruudut 141-142/236	W	16.6.	24x36	KS
23408	In situ	Rakenne, 2.krs, A-taso ruudut 136-137/236	W	16.6.	24x36	KS
23409	In situ	Rakenne 2.krs, A-taso ruudut 137-138/236	W	16.6.	24x36	KS
23410	In situ	Rakenne, 2.krs, A-taso ruudut 137-138/236	W	16.6.	24x36	KS
23411	Tasokuva	Koeoja I, 2-taso, 125/236	W	20.6.	24x36	KS

23412	Tasokuva	Koeoja I, 2-taso, 126/236	W	20.6.	24x36	KS
23413	Tasokuva	Koeoja I, 2-taso, 127/236	W	20.6.	24x36	KS
23414	Tasokuva	Koeoja I, 2-taso, 128/236	W	20.6.	24x36	KS
23415	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 129/236	W	20.6.	24x36	KS
23416	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 130/236	W	20.6.	24x36	KS
23417	Tasokuva	Koeoja I, 2.taso, 131/236	W	20.6.	24x36	KS
23418	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 132/236	W	20.6.	24x36	KS
23419	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 133/236	W	20.6.	24x36	KS
23420	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 134/236	W	20.6.	24x36	KS
23421	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 135/236	W	20.6.	24x36	KS
23422	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 136/236, kivirakenne	E	20.6.	24x36	KS
23423	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 137/236, kivirakenne	E	20.6.	24x36	KS
23424	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 138/236	E	20.6.	24x36	KS
23425	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 139/236	W	20.6.	24x36	KS
23426	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 140/236	W	20.6.	24x36	KS
23427	Tasokuva	Koeoja I, 2.taso, 141/236	W	20.6.	24x36	KS
23428	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso, 142/236	W	20.6.	24x36	KS
23429	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso	N	20.6.	24x36	KS
23430	Tasokuva	Koeoja I, 2. taso	S	20.6.	24x36	KS
23431	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/235	S	21.6.	24x36	KS
23432	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/234	S	21.6.	24x36	KS
23433	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/233	S	21.6.	24x36	KS
23434	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/232	S	21.6.	24x36	KS
23435	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/231	S	21.6.	24x36	KS
23436	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/230	S	21.6.	24x36	KS
23437	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/229	S	21.6.	24x36	KS
23438	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/228	S	21.6.	24x36	KS
23439	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/227	S	21.6.	24x36	KS
23440	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso, 131/226	S	21.6.	24x36	KS
23441	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso	E	21.6.	24x36	KS
23442	Tasokuva	Koeoja II, 2. taso	W	21.6.	24x36	KS
23443	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 125/236	E	28.6.	24x36	KS
23444	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 126/236	E	28.6.	24x36	KS
23445	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 127/236	E	28.6.	24x36	KS
23446	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 128/236	E	28.6.	24x36	KS
23447	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 129/236	E	28.6.	24x36	KS
23448	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 130/236	E	28.6.	24x36	KS
23449	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 131/236	E	28.6.	24x36	KS
23450	Tasokuva	Koeoja I, 3.taso, 132/236	E	28.6.	24x36	KS
23451	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 133/236	E	28.6.	24x36	KS
23452	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 134/236	E	28.6.	24x36	KS
23453	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 135/236	E	28.6.	24x36	KS
23454	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 136/236	E	28.6.	24x36	KS
23455	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 137/236	E	28.6.	24x36	KS
23456	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 138/236	E	28.6.	24x36	KS
23457	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 139/236	E	28.6.	24x36	KS
23458	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 140/236	E	28.6.	24x36	KS
23459	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 141/236	E	28.6.	24x36	KS
23460	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso, 142/236	E	28.6.	24x36	KS
23461	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso	N	28.6.	24x36	KS
23462	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso	S	28.6.	24x36	KS
23463	Ryhmäkuva	1. kaivausrhythmi	-	29.6.	24x36	KS
23464	Ryhmäkuva	1. kaivausrhythmi	-	29.6.	24x36	AR
23465	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso	E	3.7.	24x36	KS
23466	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/235	S	3.7.	24x36	KS
23467	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/234	S	3.7.	24x36	KS
23468	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/233	S	3.7.	24x36	KS
23469	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/232	S	3.7.	24x36	KS

23470	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/231	S	3.7.	24x36	KS
23471	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/230	S	3.7.	24x36	KS
23472	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/229	S	3.7.	24x36	KS
23473	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/228	S	3.7.	24x36	KS
23474	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/227	S	3.7.	24x36	KS
23475	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso, 131/226	S	3.7.	24x36	KS
23476	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso	W	3.7.	24x36	KS
23477	Tasokuva	Koeoja III, 0-taso	E	3.7.	24x36	KS
23478	Tasokuva	Koeoja III, 0-taso	W	3.7.	24x36	KS
23479	In situ	Rautaniitti, koeoja III, 139/229	N	5.7.	24x36	KS
23480	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 125/236	W	5.7.	24x36	KS
23481	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 126/236	W	5.7.	24x36	KS
23482	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 127/236	W	5.7.	24x36	KS
23483	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 128/236	W	5.7.	24x36	KS
23484	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 129/236	W	5.7.	24x36	KS
23485	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 130/236	W	5.7.	24x36	KS
23486	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 131/236	W	5.7.	24x36	KS
23487	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 132/236	W	5.7.	24x36	KS
23488	Tasokuva	Koeoja I, 3. taso + koekuoppa, 133/236	W	5.7.	24x36	KS
23489	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 134/236	W	6.7.	24x36	KS
23490	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 135/236	W	6.7.	24x36	KS
23491	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 136/236	W	6.7.	24x36	KS
23492	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 137/236	W	6.7.	24x36	KS
23493	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 138/236	W	6.7.	24x36	KS
23494	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 139/236	W	6.7.	24x36	KS
23495	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 140/236	W	6.7.	24x36	KS
23496	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 141/236	W	6.7.	24x36	KS
23497	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso, 142/236	W	6.7.	24x36	KS
23498	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso + 3. tason koekuopat	N	6.7.	24x36	KS
23499	Tasokuva	Koeoja I, 4. taso + 3. tason koekuopat	S	6.7.	24x36	KS
23500	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso	W	10.7.	24x36	KS
23501	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/228	S	10.7.	24x36	KS
23502	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/229	S	10.7.	24x36	KS
23503	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/230	S	10.7.	24x36	KS
23504	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/231	S	10.7.	24x36	KS
23505	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/232	S	10.7.	24x36	KS
23506	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/233	S	10.7.	24x36	KS
23507	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/234	S	10.7.	24x36	KS
23508	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/235	S	10.7.	24x36	KS
23509	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso	E	10.7.	24x36	KS
23510	Tasokuva	Koeoja II, 4. taso + 3. tason koekuopat	E	10.7.	24x36	KS
23511	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso + koekuoppa 131/235	S	10.7.	24x36	KS
23512	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso + koekuoppa 131/234	S	10.7.	24x36	KS
23513	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso + koekuoppa 131/233	S	10.7.	24x36	KS
23514	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso + koekuoppa 131/232	S	10.7.	24x36	KS

23515	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso + koekuoppa 131/231	S	10.7.	24x36	KS
23516	Tasokuva	Koeoja II, 3. taso + koekuoppa 131/230	S	10.7.	24x36	KS
23517	Tasokuva	Koeoja II, 4. taso, 131/229	S	10.7.	24x36	KS
23518	Tasokuva	Koeoja II, 4. taso, 131/228	S	10.7.	24x36	KS
23519	Tasokuva	Koeoja II, 4. taso, 131/227	S	10.7.	24x36	KS
23520	Tasokuva	Koeoja II, 4. taso, 131/226	S	10.7.	24x36	KS
23521	Tasokuva	Koeoja II, 4. taso + 3. tason koekuopat	W	10.7.	24x36	KS
23522	Tasokuva	Koeoja I, kannon poiston jälkeen, taso a, 136-137/236	E	11.7.	24x36	KS
23523	Tasokuva	Koeoja I, kannon poiston jälkeen, taso a, 138/236	E	11.7.	24x36	KS
23524	Tasokuva	Koeoja II, 4. tason koekuoppa 131/229	S	11.7.	24x36	KS
23525	Tasokuva	Koeoja II, 4. tason koekuoppa 131/228	S	11.7.	24x36	KS
23526	Tasokuva	Koeoja II, tasot 3 ja 4 + koekuopat	W	11.7.	24x36	KS
23527	Tasokuva	Koeoja II, tasot 3 ja 4 + koekuopat	E	11.7.	24x36	KS
23528	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 126/236	W	11.7.	24x36	KS
23529	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 134/236	W	12.7.	24x36	S-M I
23530	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 135/236	W	12.7.	24x36	S-M I
23531	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 139/236	W	12.7.	24x36	S-M I
23532	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 140/236	W	12.7.	24x36	S-M I
23533	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 141/236	W	12.7.	24x36	S-M I
23534	Tasokuva	Koeoja I, kannon ympärys, Taso b, 137/236	W	12.7.	24x36	KS
23535	Tasokuva	Koeoja I, kannon ympärys, Taso b, 138/236	W	12.7.	24x36	KS
23536	Yksityiskohta	Koeoja I, 4. tason koekuopan profiili, 135/236	S	12.7.	24x36	S-M I
23537	Tasokuva	Koeoja I, 4. tason jälkeinen varmistus, 136-137/236	W	13.7.	24x36	KS
23538	Profiilikuva	Koeoja II, länsiprofiili 131/226	E	13.7.	24x36	KS
23539	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/226	S	13.7.	24x36	KS
23540	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/227	S	13.7.	24x36	KS
23541	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/228	S	13.7.	24x36	KS
23542	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/229	S	13.7.	24x36	KS
23543	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/230	S	13.7.	24x36	KS
23544	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/231	S	13.7.	24x36	KS
23545	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/232	S	13.7.	24x36	KS
23546	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/233	S	13.7.	24x36	KS

23547	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/234	S	13.7.	24x36	KS
23548	Profiilikuva	Koeoja II, pohjoisprofiili 131/235	S	13.7.	24x36	KS
23549	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso	W	13.7.	24x36	KS
23550	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/228	S	13.7.	24x36	KS
23551	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/229	S	13.7.	24x36	KS
23552	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/230	S	13.7.	24x36	KS
23553	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/231	S	13.7.	24x36	KS
23554	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/232	S	13.7.	24x36	KS
23555	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/233	S	13.7.	24x36	KS
23556	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/234	S	13.7.	24x36	KS
23557	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/235	S	13.7.	24x36	KS
23558	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso	E	13.7.	24x36	KS
23559	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso	E	17.7.	24x36	KS
23560	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/235	S	17.7.	24x36	KS
23561	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/234	S	17.7.	24x36	KS
23562	Tasonkuva	Koeoja III, 3. taso, 139/233	S	17.7.	24x36	KS
23563	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/232	S	17.7.	24x36	KS
23564	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/231	S	17.7.	24x36	KS
23565	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/230	S	17.7.	24x36	KS
23566	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/229	S	17.7.	24x36	KS
23567	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso, 139/228	S	17.7.	24x36	KS
23568	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso	W	17.7.	24x36	KS
23569	Tasokuva	Koeoja III, 0-taso, lisäruudut	W	17.7.	24x36	KS
23570	Tasokuva	Koeoja I, pohja	S	18.7.	24x36	KS
23571	Tasokuva	Koeoja I, pohja	N	18.7.	24x36	KS
23572	Yksityiskohta	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 136/236	W	18.7.	24x36	KS
23573	Yksityiskohta	Koeoja I, kanto taso b, 137/236	W	18.7.	24x36	KS
23574	Yksityiskohta	Koeoja I, 4. tason koekuoppa 138/236	W	18.7.	24x36	KS
23575	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 125/236	W	18.7.	24x36	KS
23576	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 126/236	W	18.7.	24x36	KS
23577	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 127/236	W	18.7.	24x36	KS
23578	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 128/236	W	18.7.	24x36	KS
23579	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 129/236	W	18.7.	24x36	KS
23580	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 130/236	W	18.7.	24x36	KS
23581	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 131/236	W	18.7.	24x36	KS
23582	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 132/236	W	18.7.	24x36	KS
23583	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 133/236	W	18.7.	24x36	KS
23584	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 134/236	W	18.7.	24x36	KS
23585	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 135/236	W	18.7.	24x36	KS
23586	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 136/236	W	18.7.	24x36	KS
23587	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 137/236	W	18.7.	24x36	KS
23588	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 138/236	W	18.7.	24x36	KS
23589	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 139/236	W	18.7.	24x36	KS
23590	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 140/236	W	18.7.	24x36	KS
23591	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 141/236	W	18.7.	24x36	KS
23592	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, 142/236	W	18.7.	24x36	KS
23593	Profiilikuva	Koeoja I, pohjoisprofiili 142/236	S	18.7.	24x36	KS
23594	Tasokuva	Koeoja III, 0-taso, ruudut 139/224-225	W	19.7.	24x36	KS
23595	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/228-235	W	19.7.	24x36	KS
23596	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/228-235	E	19.7.	24x36	KS
23597	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/235	S	19.7.	24x36	KS
23598	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/234	S	19.7.	24x36	KS

23599	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/233	S	19.7.	24x36	KS
23600	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/232	S	19.7.	24x36	KS
23601	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/231	S	19.7.	24x36	KS
23602	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/230	S	19.7.	24x36	KS
23603	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/229	S	19.7.	24x36	KS
23604	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso, 139/228	S	19.7.	24x36	KS
23605	-	Liisa Mäkelä seisoo paikalla, jolla Hirviluoto kaivoi v. -60	NE	19.7.	24x36	KS
23606	Tasokuva	Koeoja III, 1. taso, 139/226-227	W	19.7.	24x36	KS
23607	Tasokuva	Koeoja IV, 0-taso	W	20.7.	24x36	KS
23608	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuoppa 139/235	S	20.7.	24x36	KS
23609	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuoppa 139/234	S	20.7.	24x36	KS
23610	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuoppa 139/231	S	20.7.	24x36	KS
23611	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuoppa 139/230	S	20.7.	24x36	KS
23612	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuoppa 139/229	S	20.7.	24x36	KS
23613	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuoppa 139/228	S	20.7.	24x36	KS
23614	Tasokuva	Koeoja IV, 1. taso	W	21.7.	24x36	KS
23615	Tasokuva	Koeoja III, 2. taso, 139/226-227	W	21.7.	24x36	KS
23616	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili, 139/235	S	21.7.	24x36	KS
23617	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/234	S	21.7.	24x36	KS
23618	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/233	S	21.7.	24x36	KS
23619	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/232	S	21.7.	24x36	KS
23620	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/231	S	21.7.	24x36	KS
23621	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/230	S	21.7.	24x36	KS
23622	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/229	S	21.7.	24x36	KS
23623	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/228	S	21.7.	24x36	KS
23624	Tasokuva	Koeoja III, 3. taso 139/226-227	W	24.7.	24x36	KS
23625	Tasokuva	Koeoja IV, 2. taso	W	24.7.	24x36	KS
23626	Tasokuva	Koeoja III, 4. taso 139/226-227	W	24.7.	24x36	KS
23627	Yksityiskohta	Koeoja III, 4. tason tummat rannut, 139/227	S	24.7.	24x36	KS
23628	Tasokuva	Koeoja IV, 3. taso	W	25.7.	24x36	KS
23629	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuopat 139/226	S	25.7.	24x36	KS
23630	Tasokuva	Koeoja III, 4. tason koekuopat 139/227	S	25.7.	24x36	KS
23631	Tasokuva	Koeoja III, pohja	W	25.7.	24x36	KS
23632	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/227	S	25.7.	24x36	KS
23633	Profiilikuva	Koeoja III, pohjoisprofiili 139/226	S	25.7.	24x36	KS
23634	Profiilikuva	Koeoja IV, pohjoisprofiili	S	25.7.	24x36	KS

23635	Profiilikuva	131/237 Koeoja IV, pohjoisprofiili	S	25.7.	24x36	KS
23636	Profiilikuva	131/238 Koeoja IV, itäprofiili	W	25.7.	24x36	KS
23637	Tasokuva	131/237 Koeoja IV, 3. tason koekuoppa	S	25.7.	24x36	KS
23638	Tasokuva	131/238 Koeoja IV, 3. tason koekuoppa	S	25.7.	24x36	KS
23639	Tasokuva	Koeoja IV, pohja	W	25.7.	24x36	KS
23640	Profiilikuva	Koeoja III, eteläprofiili 139/226-227, paksu kult.krs	N	25.7.	24x36	KS
23641	Ennallistus	Koeoja I, ennallistettuna	S	26.7.	24x36	KS
23642	Ennallistus	Koeoja II, ennallistettuna	E	26.7.	24x36	KS
23643	Ennallistus	Koeoja III, ennallistettuna	E	26.7.	24x36	KS
23644	Ennallistus	Koeoja IV, ennallistettuna	W	26.7.	24x36	KS
23645	Ryhmäkuva	2. kaivausryhmä	-	26.7.	24x36	KS
23646	Ryhmäkuva	2. kaivausryhmä	-	26.7.	24x36	KS

Dia-positiivit

Kuvaajat: Kirsi Sipiläinen ja Annikka Raatevaara

TYA 308:

1	Yleiskuva	Papinkallio 2	NW	31.5.	24x36	KS
2	Yleiskuva	Papinkallio 1	W	31.5.	24x36	KS
3	Yleiskuva	Koeoja I	NW	5.6.	24x36	KS
4	Yleiskuva	Koeojat III	E	5.6.	24x36	KS
5	Työkuva	Turpeenpoistoa	NW	5.6.	24x36	KS
6	Tasokuva	Koeoja I, 0-taso	N	6.6.	24x36	KS
7	Tasokuva	Koeoja II,0-taso	E	6.6.	24x36	KS
8	Työkuva	Vesa Puoskari kaivaa	S	7.6.	24x36	KS
9	Työkuva	Seulontaa: Annikka Raatevaara ja Sanna Tuominen	N	7.6.	24x36	KS
10	In situ	Rautanaula, taottu, ruudussa 142/236	N	12.6.	24x36	KS
11	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso	N	12.6.	24x36	KS
12	Tasokuva	Koeoja I, 1-taso, rakenne 136-137/236	E	12.6.	24x36	KS
13	Työkuva	Satu Isotalo piirtää koeoja I:stä	N	13.6.	24x36	KS
14	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso	E	13.6.	24x36	KS
15	Tasokuva	Koeoja II, 1-taso	W	13.6.	24x36	KS
16	In situ	Pronssikorun kappale, ruutu 135,5/236	E	14.6.	24x36	KS
17	Yksityiskohta	Kivet,2-kerros, ruutu 141-142/236, A-taso	W	16.6.	24x36	KS
18	Yksityiskohta	Koeoja I, 2-taso, ruudut 136-137/236, rakenne	E	20.6.	24x36	KS
19	Tasokuva	Koeoja I, 2-taso	N	20.6.	24x36	KS
20	Tasokuva	Koeoja I, 2-taso	S	20.6.	24x36	KS
21	Työkuva	Kaivajat kuopassaan ja Satu Isotalo	S	27.6.	24x36	KS
22	Tasokuva	Koeoja I, 3-taso	S	28.6.	24x36	KS
23	Ryhmäkuva	1.kaivausryhmä, Kirsi	-	-	24x36	AR
24	Tasokuva	Koeoja II, 3-taso	W	3.7.	24x36	KS
25	Työkuva	Turpeenpoistoa, koeoja III	-	3.7.	24x36	KS
26	Tasokuva	Koeoja III, 0-taso	E	3.7.	24x36	KS
27	Tasokuva	Koeoja III, 0-taso	W	3.7.	24x36	KS
28	Työkuva	Susanna ja Inka kaivavat, koeoja I	N	4.7.	24x36	KS
29	Työkuva	Kannonpoistoa, MV:n hoito-ryhmän miehet	-	6.7.	24x36	KS
30	Tasokuva	Koeoja I, tasot 3 ja 4 + koek.	S	6.7.	24x36	KS
31	Tasokuva	Koeoja I, tasot 3 ja 4 + koek.	N	6.7.	24x36	KS
32	Yleiskuva	Veli-Matti Salminen, Lauri, Suvi ja Veera	-	7.7.	24x36	KS
33	Tasokuva	Koeoja III, 1.taso	W	10.7.	24x36	KS
34	Tasokuva	Koeoja III, 1.taso	E	10.7.	24x36	KS
35	Tasokuva	Koeoja II, tasot 3 ja 4 + koek.	E	10.7.	24x36	KS
36	Tasokuva	Koeoja II, tasot 3 ja 4 + koek.	W	10.7.	24x36	KS
37	Tasokuva	Koeoja I, kannonpoiston jälk. ruutu 136-137/236, taso a	E	11.7.	24x36	KS
38	Tasokuva	Koeoja II, 4-taso+ koekuopat	E	11.7.	24x36	KS
39	Työkuva	Kaivausporukka	-	11.7.	24x36	KS
40	Työkuva	Satu piirtää rakennetta	-	11.7.	24x36	KS
41	Tasokuva	Koeoja III, taso 2	W	13.7.	24x36	KS
42	Tasokuva	Koeoja III, taso 2	E	13.7.	24x36	KS

43	Tasokuva	Koeoja III, taso 3	E	17.7.	24x36	KS
44	Tasokuva	Koeoja III, taso 3	W	17.7.	24x36	KS
45	Tasokuva	Koeoja III, Lisäruudut, 0-taso	W	17.7.	24x36	KS
46	Yksityiskohta	Koeoja I, 4.taso, kanto taso b "savilattia", ruutu 134/236	W	17.7.	24x36	KS
47	Yksityiskohta	Koeoja I, 4.taso, kanto taso b "savilattia" ruutu 136/236	W	17.7.	24x36	KS
48	Yksityiskohta	Koeoja I, kanto b 137/236	W	17.7.	24x36	KS
49	Yksityiskohta	Koeoja I, kanto b 138/236	W	17.7.	24x36	KS
50	Yksityiskohta	Koeoja I, kanto b, "savilattia" ruutu 138/236 soraa	W	17.7.	24x36	KS
51	Yksityiskohta	Koeoja I, kanto b, "savilattia" ruudut 134-137/236	S	17.7.	24x36	KS
52	Tasokuva	Koeoja I, tasot 3 ja 4 + koek.	S	18.7.	24x36	KS
53	Tasokuva	Koeoja I, tasot 3 ja 4 + koek.	N	18.7.	24x36	KS
54	Yksityiskohta	Koeoja I, 4-taso, koek. prof.	S	18.7.	24x36	KS
55	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, ruutu 135/236	W	18.7.	24x36	KS
56	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, ruutu 136/236	W	18.7.	24x36	KS
57	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili ruutu 137/236	W	18.7.	24x36	KS
58	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili, ruutu 138/236	W	18.7.	24x36	KS
59	Profiilikuva	Koeoja I, itäprofiili ruutu 139/236	W	18.7.	24x36	KS
60	Tasokuva	Koeoja III, lisäruutu ruutu 139/224-225 0-taso	W	19.7.	24x36	KS
61	Tasokuva	Koeoja III, 4.taso, ruudut 139/228-235	W	19.7.	24x36	KS
62	Tasokuva	Koeoja IV, 0-taso ruudut 131/237-238	W	20.7.	24x36	KS
63	Tasokuva	Koeoja IV,1-taso, ruudut 131/237-238	W	21.7.	24x36	KS
64	Tasokuva	Koeoja III, 2-taso, ruudut 139/226-227	W	21.7.	24x36	KS
65	Tasokuva	Koeoja III, 3-taso ruudut 139/226-229	W	24.7.	24x36	KS
66	Tasokuva	Koeoja IV, 2-taso, 131/237-238	W	24.7.	24x36	KS
67	Tasokuva	Koeoja III, 4-taso 139/226-229	W	24.7.	24x36	KS
68	Yksityiskohta	Koeoja III, 4-tason tummat rannut ruutu 139/227	W	24.7.	24x36	KS
69	Tasokuva	Koeoja IV, 3-taso 131/237-238	W	25.7.	24x36	KS
70	Tasokuva	Koeoja III, 4-taso+koekuopat	W	25.7.	24x36	KS
71	Tasokuva	Koeoja III, 4-taso+koekuopat	E	25.7.	24x36	KS
72	Tasokuva	Koeoja IV, 3-taso+koekuopat	W	25.7.	24x36	KS
73	Ennallistus	Koeoja I ennallistettuna	S	26.7.	24x36	KS
74	Ennallistus	Koeoja II ennallistettuna	E	26.7.	24x36	KS
75	Ennallistus	Koeoja III ennallistettuna	E	26.7.	24x36	KS
76	Ennallistus	Koeoja IV ennallistettuna	W	26.7.	24x36	KS

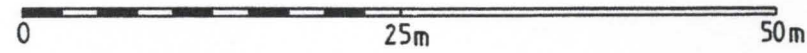
Turun Yliopiston Kasvimuseon amanuessi Terttu Lempiäisen ehdotuksesta otettiin koeja III:sta myös joitakin makrofossiilinäytteitä. Näytteitä otettiin yhteensä neljä kappaletta ja kukin niistä käsitti noin litran verran maata. Näytteet otettiin paikoista, joissa kulttuurimaan havaittiin olevan erityisen tummaa sekä muutoin suotuisilta vaikuttavista paikoista, kuten kivien väleistä. Makrofossiilianalyysin tulokset tullaan myöhemmin liittämään kaivauskertomukseen.

Paikat, joista makrofossiilinäytteet koeja III:sta otettiin ovat:

- Näyte 1. X= 139,20 – 139,30
Y= 226,80 – 227
Z = 18,42 - 18,29 m m.p.y.
Näyte tummaruskeasta hiekan ja mullansekaisesta kulttuurimaasta, n. 20 cm halkaisijaltaan olevien kivien välistä.
- Näyte 2. X= 139,30 - 139,50
Y= 229,65 – 229,80
Z= 18,50 – 18,30 m m.p.y.
Näyte tummanruskeasta hiekan ja mullan sekaisesta kulttuurimaasta, n. 10-20 cm halkaisijaltaan olevien kivien välistä.
- Näyte 3. X= 139,60 – 139,75
Y= 230,60 – 230,80
Z= 18,55 – 18,40 m m.p.y.
Näyte tummanruskeasta hiekan ja mullan sekaisesta kulttuurimaasta, suurehkon kiven vierestä.
- Näyte 4. X= 139 – 139,20
Y= 232,80 – 233
Z= 18,75 – 18,50 m m.p.y.
Näyte tummanruskeasta hiekan ja mullan sekaisesta kulttuurimaasta, suuren maakiven ja pienemmän, halkaisijaltaan n. 20 cm olevan kiven välistä.

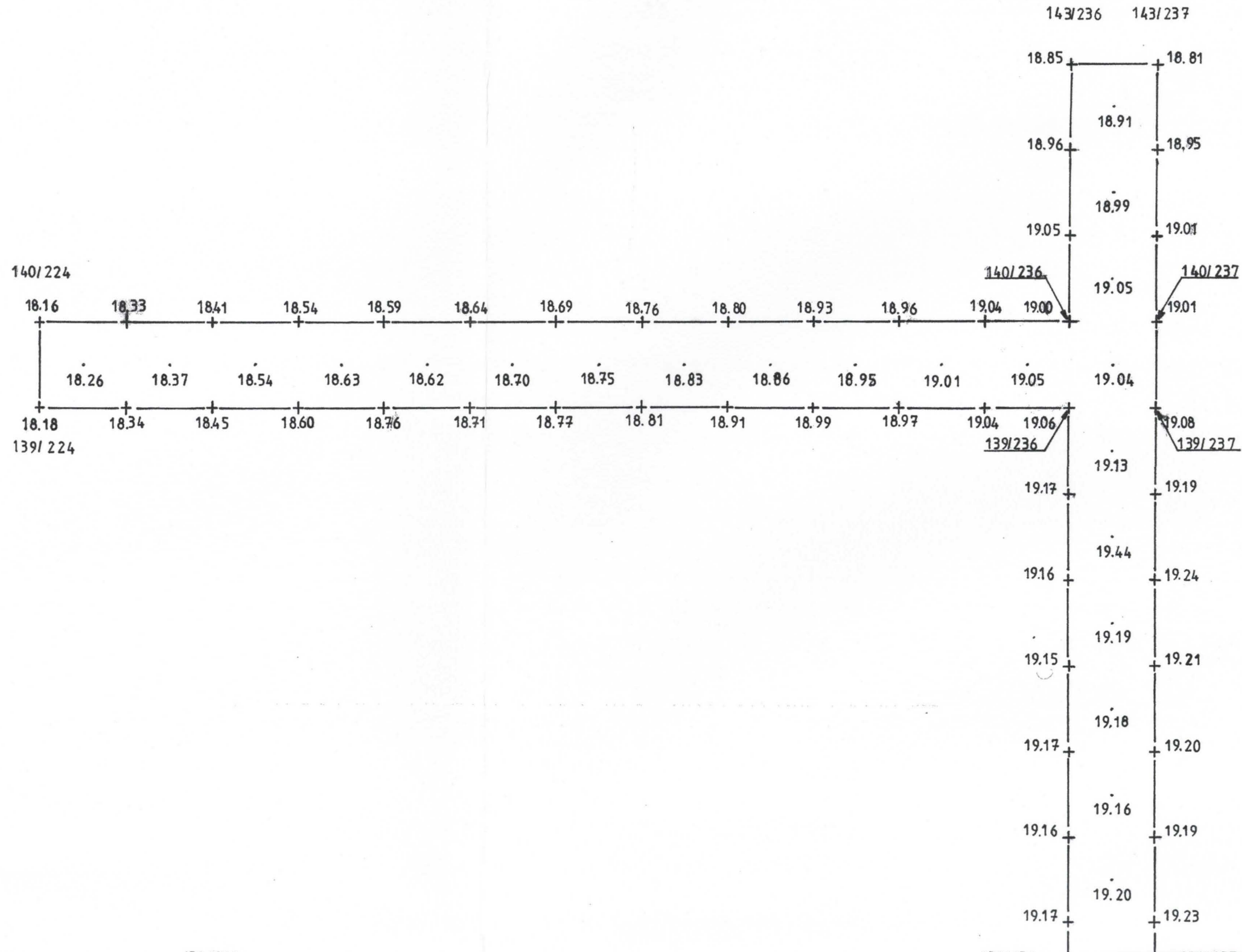

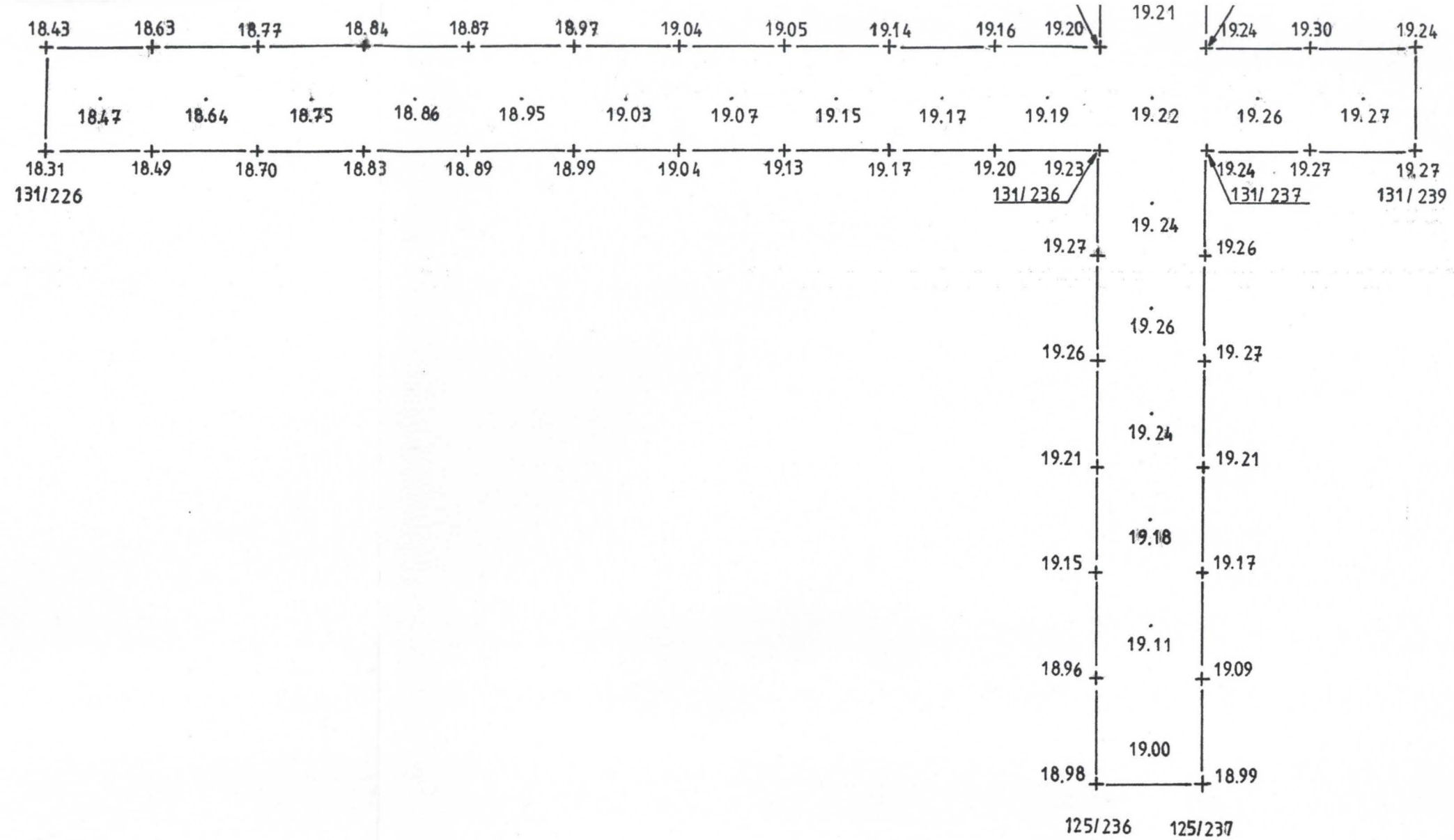

KOEJAT 1-4
PAPINKALLIO 1

RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 1	Rn:o 1:657
Yleiskartta	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:500
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

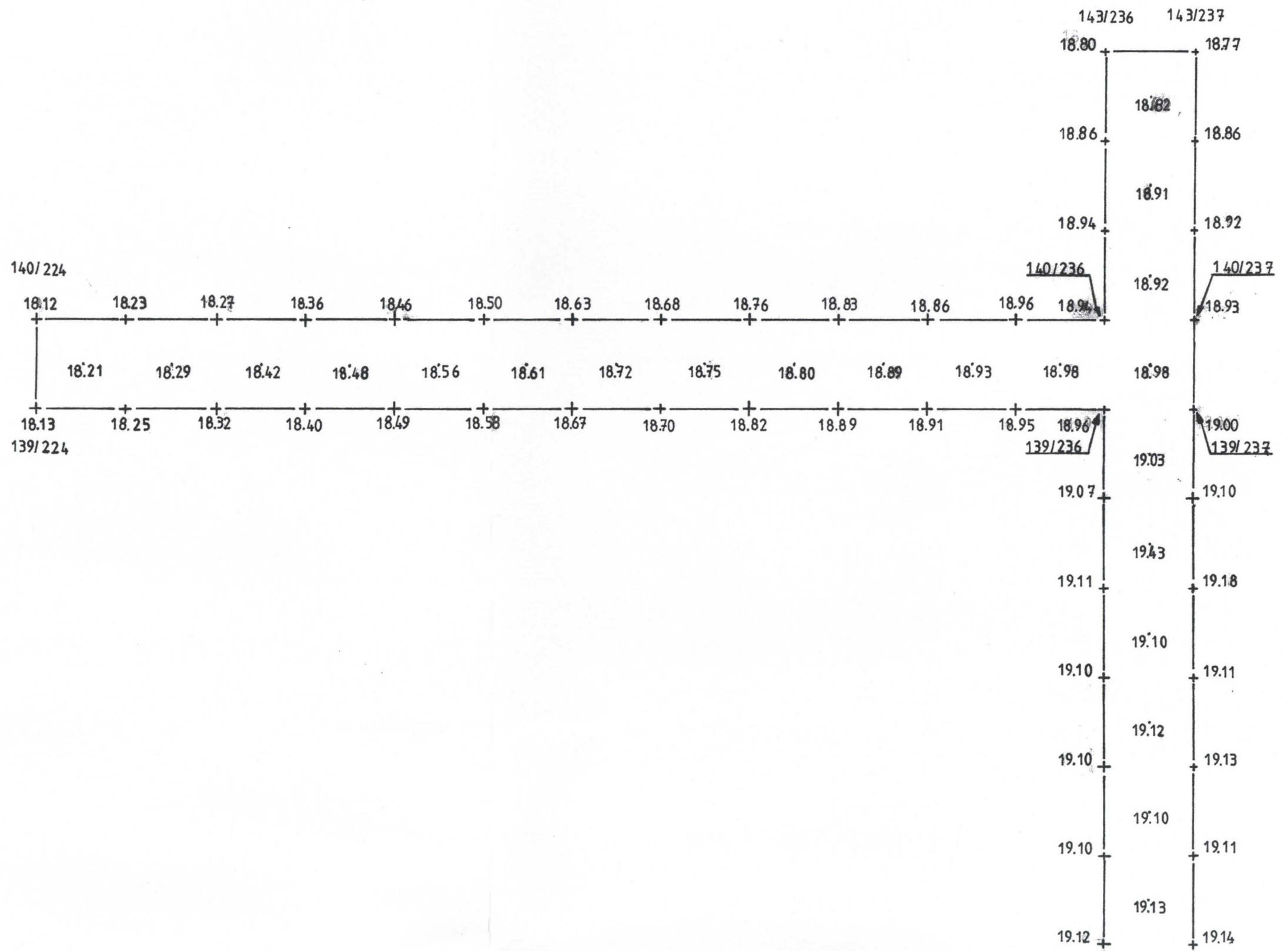

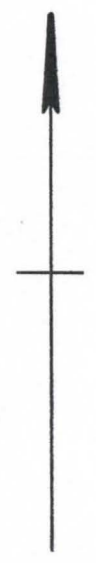
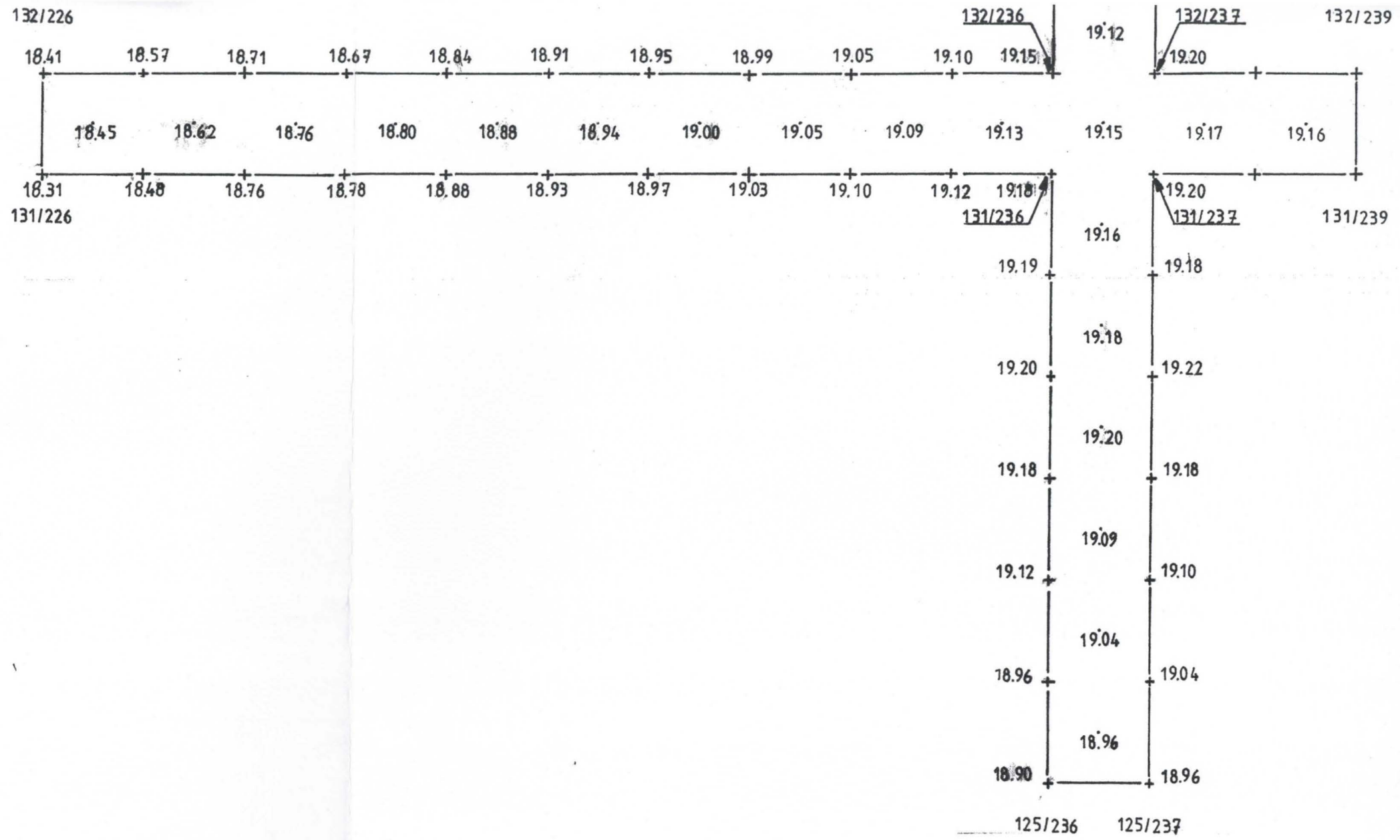

0 2.5m

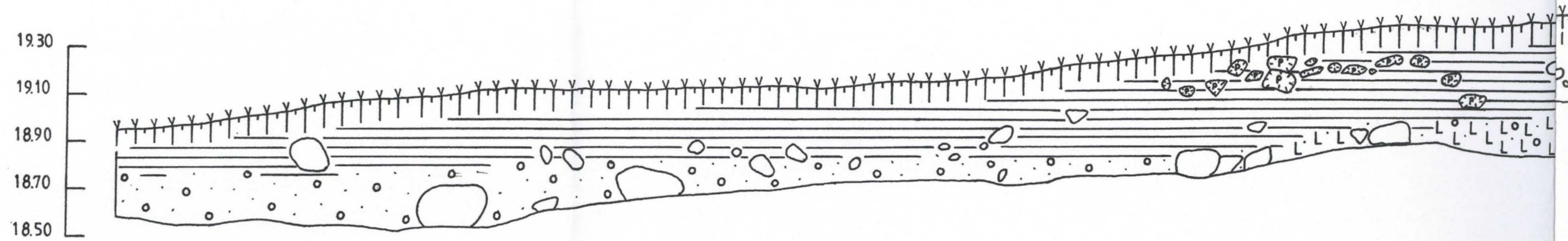
RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 2	Rn:o 1:657
Pintavaaituskartta	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:50
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

RAISIO KULOINEN PAPIKALLIO 1 2000	
Kartta 3	Rn:o 1:657
0 – tason vaaitukset	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:50
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

143/236

0 1m

TURVE

KIVI

TUMMANRUSKEA HIEKAN JA MULLAN
SEKAINEN KULTTUURIMAA

PALANUT KIVI

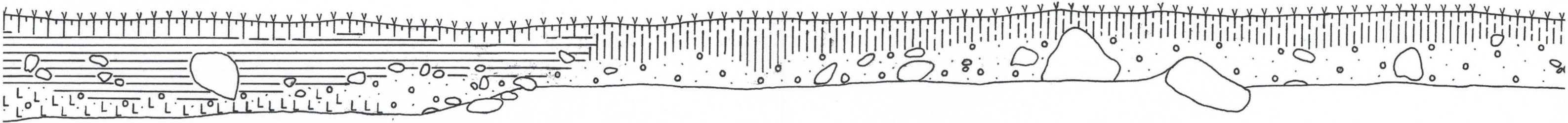
HUMUKSEN SEKAINEN SORA

SAVI

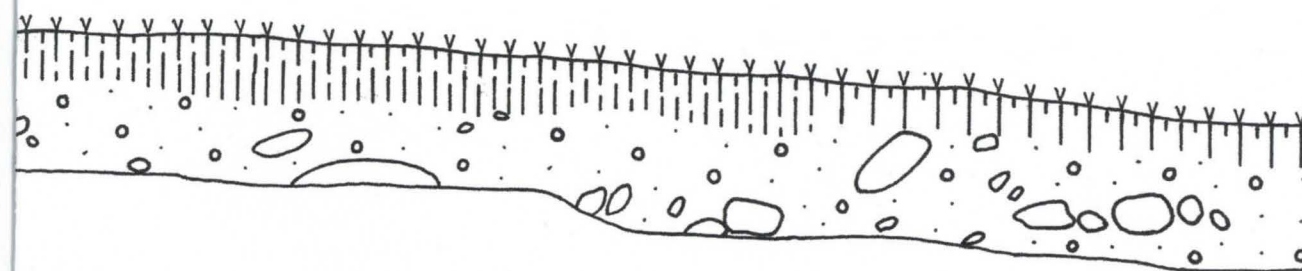

VAALEANRUSKEA SORA

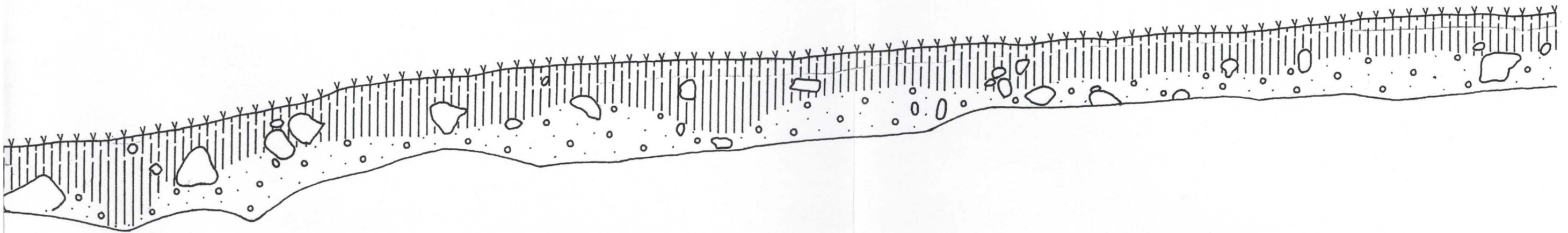

125/236

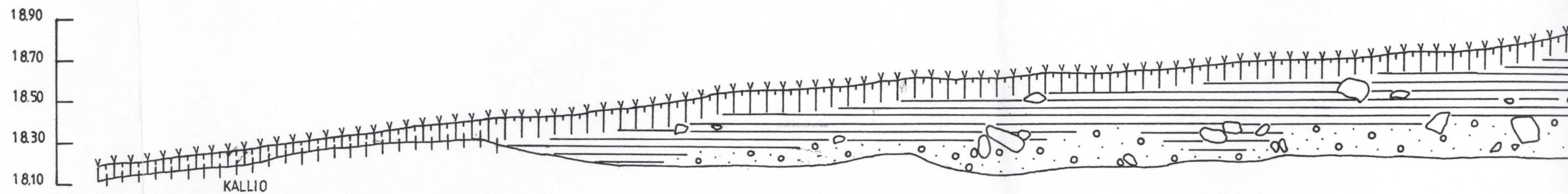

RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 7	Rn:o 1:657
Koeoja 1, itäprofiili	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:20
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 9	Rn:o 1:657
Koeoja 2, pohjoisprofiili	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:20
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

139/224

TURVE

TUMMANRUSKEA HIEKAN JA MULLAN
SEKAINEN KULTTUURIMAA

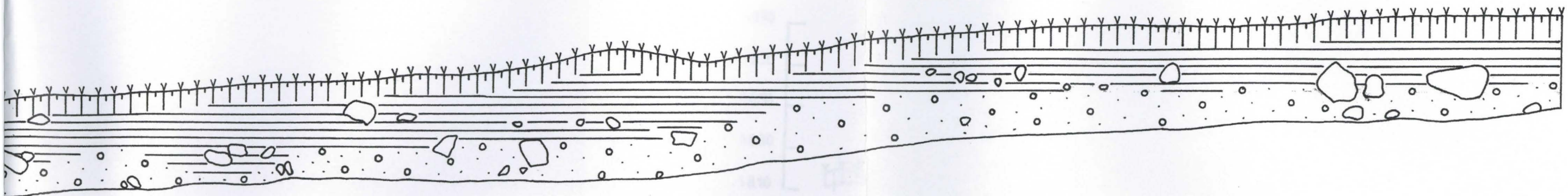

VAALEANRUSKEA SORA

KIVI

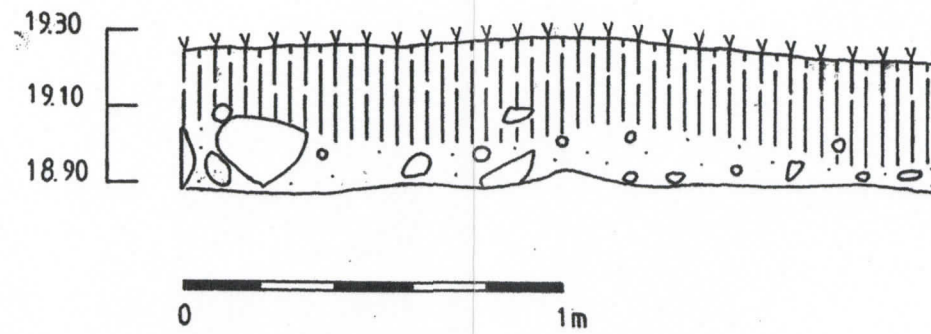

RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 11	Rn:o 1:657
Koeoja 3, pohjoisprofiili	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:20
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

131 / 237

131 / 239

TURVE

HUMUKSEN SEKAINEN
SORA

VAALEANRUSKEA SORA

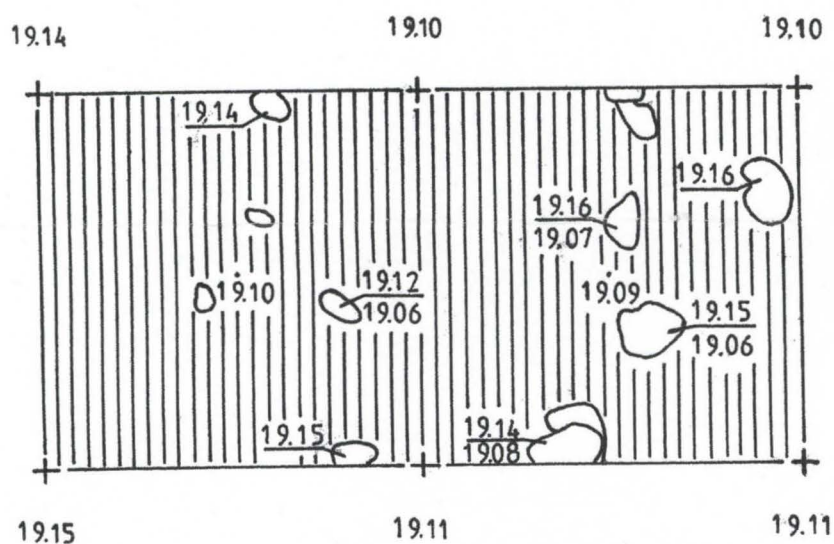

KIVI

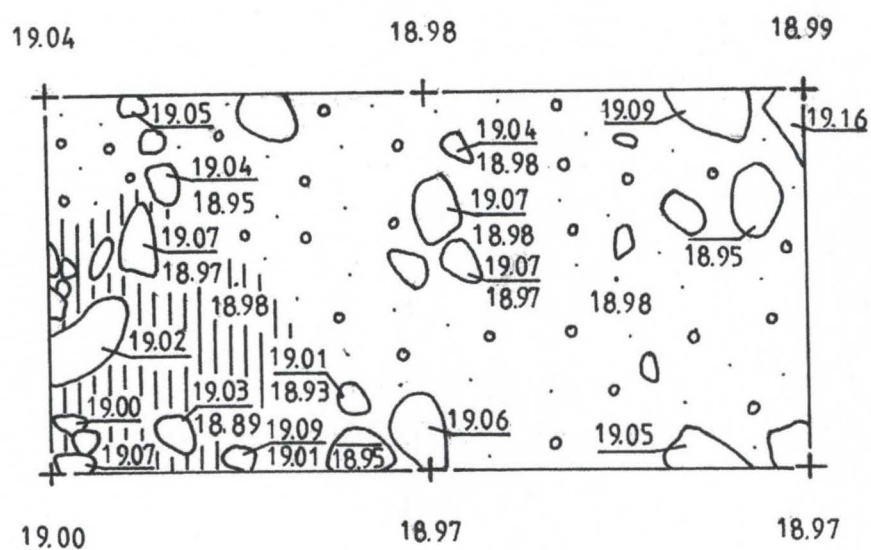
RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 13	Rn:o 1:657
Koeoja 4, pohjoisprofiili	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:20
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

131/239

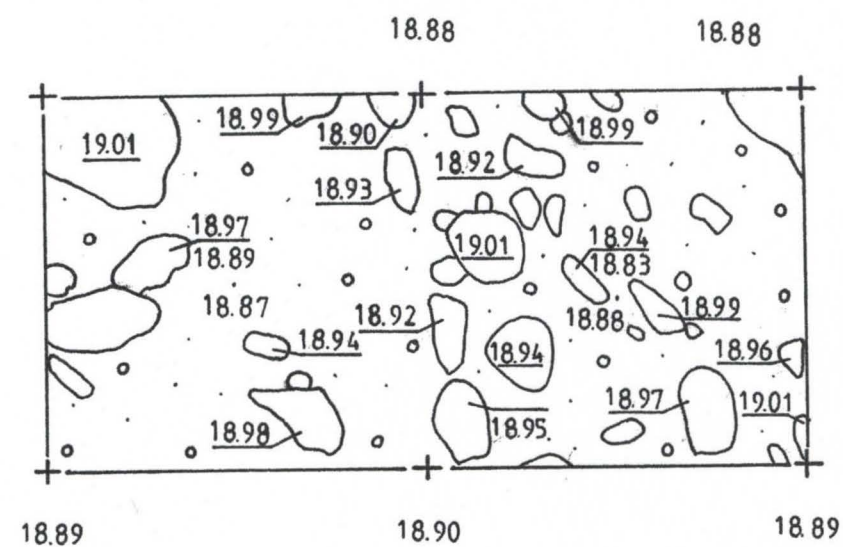
131/237

TASO 1

TASO 2

TASO 3

132/239

132/237

- HUMUKSEN SEKAINEN SORA
- VAALEANRUSKEA SORA
- KIVI

RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 12	Rn:o 1:657
Koeoja 4, tasot 1 - 3	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:20
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	

131/237

131/239

TURVE

HUMUKSEN SEKAINEN
SORA

VAALEANRUSKEA SORA

KIVI

RAISIO KULOINEN PAPINKALLIO 1 2000	
Kartta 13	Rn:o 1:657
Koeoja 4, pohjoisprofiili	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 19,39 m m.p.y.	MK 1:20
Piirt. Satu-Maarika Isotalo	
Kaiv.johtaja Kirsi Sipiläinen	